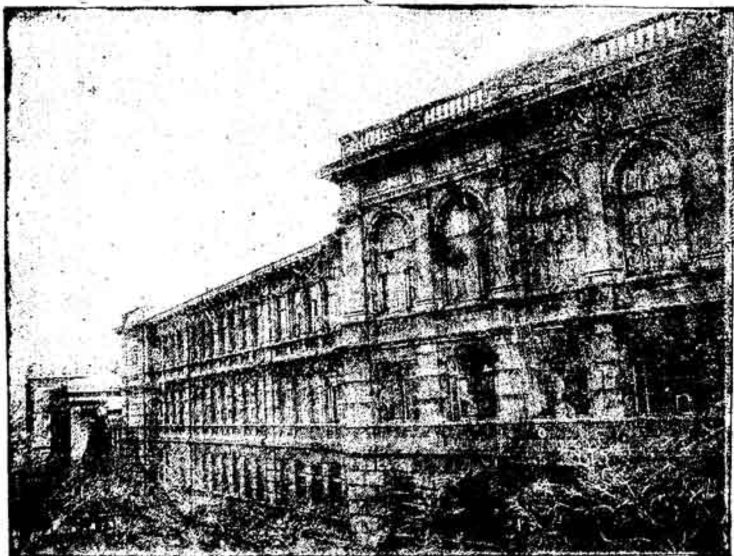
بوتون دنیا پرولەتارلاری برلەشیگز!

بش ییللیق

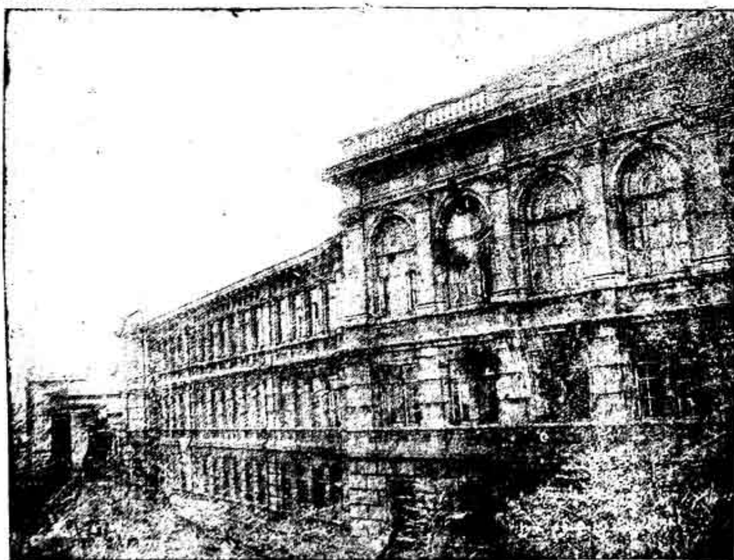
آذربایجان عالی پەداغوژی اینستیتوتی

بش ییللیغی و اوچونجو بیرافیلیشی دولایسیله

1926

باکی

بش ییللق

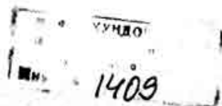

آذربایجان عالی پەداغوژی اینستیتوتی

بئش ییللیغی و اوچونجو بیراقیلیشی دولاییسیله

1926

باکی

کتابداکی یازیلار.

صحیفه

عالی پەداغوژی اینستیتوتی تاریخچەسی.

1 ـ بش یل . . . . جلیل محمدزاده 3

تدریس و تربیه ایشلری.

2 ـ تاریخ-ادبیات شعبەسی . . . . اسماعیل حکمت 5

3 ـ طبیعیات-آغرونومی شعبەسی . . . . س. عثمانزاده 7

4 ـ فیزیق ریاضیات شعبەسی . . . . م. افندیزاده 10

5 ـ تاریخ-اجتماعیات شعبەسی . . . . ع.عبیدولین 14

6 ـ اناث پداغوژی اینستیتوتی وگنجگی . . . . س. خوراموویچ 15

7 ـ «شائق» پەداغوژی تەخنیقومی . . . . غ. افندیزاده 17

اداره وتشکیلات ایشلری

8 ـ اینستیتوتیك تصرفاتی بارەسینده . . . . ح. محمودبگلی 20

9 ـ اینستیتوت طلبه اجرائیه بیوروسی . . . . . . م. حمزەزاده 21

10 ـ قوموونیست فرقه نوزەگی . . . . ص. رمضانوف 25

11 ـ اناث پەداغوژی اینستیتوتیندا فرقه ایشلری . . . . رحیمه سلیم 27

12 ـ ل. ق. ك. ا. نوزەگی . . . . ع. عسگرزاده 27

خاطرەلار و دویغولار

13 ـ معلم آرقاداشلارا توصیەلەر . . . . خ. فکرت 31

14 ـ «ادبیات-لسانیات شعبەسی»نده . . . . ب. چوبانزاده 34

15 ـ اوجونجو نور قافلەسی . . . . ع. شائق 34

16 ـ اوجونجو مأذونلار دولابیسیله . . . . ا. نوروزی 35

17 ـ تورك ادبیاتیله فارس ادبیاتی . . . . م. ابراهیمی 36

18 ـ شورا معلمەری . . . . ع. سردارلی 37

19 ـ عمومی جدول 39

علاوه رسملەر؛

و. ای. لەنین، ن. نریمانوف، دەفتلار.

و. ای. لەنین .

« بەشی یەکەم »

عالی پەداغوژی ئینستیتوتی مجموعەسیەوە بلاوە

ن. نریمانوف

عالی بەداغوژی اینستیتوتی [illegible] و [illegible]ندەن

«بئش بیلیق»

عالی بەداغوژی اینستیتوتی مجموعەسینە ءلاوە.

دۋقانلار

سلیمه عثمانزاده
طبیعیات-آغرونومی
شعباسی دۋقانی .

اسماعیل حکمت
تاریخ-ادبیات شعبەسی
دۋقانی

محمد افندیزاده
فیزیق-ریاضیات شعبەسی
دۋقانی

عەزیز عبیدوللین

تاریخ - اجتماعیات شعبەسی دۋقانی

عالی پەداغوژی اینستیتوتی تاریخچەسی

بش ییل.

(اینستیتوتیك ایکینجی دورەسی)

بش ییل بوندان اول شورالار آذربایجانی پەداغوژی اینستیتوتنی ایکی مقصدله تشکیل ایتمیشدی؛ بیرینجیسی: آذربایجان قضالاریندا ایکینجی درجه مکتبلەر، عمله فاکولتەلەری، دارالمعلمین ــ دارالمعلماتلار و صنایع مکتبلەری ایچین شورا مفکورەلی معلملەر حاضرلاماق؛ ایکنجیسی: بو مکتبی معین مدت ایچەریسیندەعالی مکتب شکلینه سالوب دارالفنون سیراسینا کەچیرمەك.

بو گون، اینستیتوتك بش ییللیق یوبیلەسینی کەچیردیگده بیز جسارتایله دەیەبیلەریز که شورالار آذربایجانی بوقاریدا گوستەردیگیمیز هر ایکی مقصده نائل اولماقدادر.

بو قادار آز مدت ایچەریسینده اوچ بیراقیلیش اولموش: I ـ 1923 ـ 24 ـ دە 28 نفر؛ II ـ 25 ـ 1924 ـ دە 27 نفر؛ III ـ 26 ـ 1925 ـ 56 نفر؛ هەپسی یوزاون بیر (111) نفر معلم بیراقیلمیشدر.

بونلاردان؛ ادبیاتچی ـ 25 نفر؛ طبیعیاتچی ـ 46 نفر و ریاضیاتچی 39 نفردر.

هر نه قادار مملکتك معلمه اولان احتیاجی قارشیسیندا بو یوز اونبیر نفر معلم چوق آز بیر شی ایسەده لاکن آذربایجان زحمتکشلەری بو ییل معلملەر اوردوسونك اوچونجو دستەسینی گوردوکده، آرتیق یاقین بیر زماندا بوتون اورتا مکتبلەریمیزك لازمی قادار معلملەرله تأمین ایدیلەجەگینه امین اولا بیلیرلەر.

مکتبی یاقین بیر زماندا **تورك دارالفنونی** شکلینه سالماق مسئلەسینه گەلدیکده دەیه بیلیریز که بو بش ییل مدتینده معارف قومیسارلیغی بو مسئله اوزەرینده چوق چالیشمیش و الیندن گەلەنی اجرا ایتمیشدر.

نتیجەده گوریورز که: بو مکتبی اداره ایتمەك ایچین مملکتیك بوتون متخصص عالی تحصیللی معلملەری بورایا جلب ایدیلمیشدر.

لابراتور ـ قابینه تجهیزاتینا گەلینجه، حاضرده مکتبده: 1 ـ فیزیق قابینەسی، 2 ـ فیزیق لابراتوری، 3 ـ فیزیق ـ ریاضیات لابراتوری، 4 ـ کیمیا لابراتوری، 5 ـ حیوانات و نباتات قابینەسی، 6 ـ تاریخ قابینەسی و ئەتنوغرافی موزەسی، 7 ـ عمومی بیر کتبخانه موجوددر.

بونلاردان باشقا مکتبه لازم اولان دوققوز قابینه ولابراتور اوازمانی وقتینده اوروپایا سفارش ایدیلمیشدر. بونلاریك بیریدان چوغوسو گەلمیش ویاخی تعطیلی ایچەریسینده گەلەجەك تدریس ییلی ایچین ترتیب ایدیلەجەكدر.

تدریس پلانینا باقاجاق اولساق گوریورز که مکتبیمیز بو جهتدن یەك چوق قوتلەنمیشدر. بونی نظره آلاراق مکتبیك پەداغوژی شوراسی 26 مایس 1926 ـ ییل اجلاسیندا بویله بیر قرار چیقارمیشدر: مذکور پەداغوژی اینستیتوتنك الده ایتدیکی متخصص معلملەر قوەسینی، تجهیز اولونموش و گەلەجەك تدریس ییلی ایچین تشکیل ایدیلەجەك

خلق معارف قومیساری مصطفی قولی‌یف

قایه و لابارانورلارینی ، طلبه‌لرینگ بیلیگجه ۰/۰ 80 موفقیتله‌رینی نظره آلاراق 27 – 1926 – ینجی ییل تدریس پلانی اساسینه شورالار روسیه‌سی عالی په‌داغوژی مکتبله‌رینگ تدریس پلانینی قویمالی **و مکتبیمزی آرتیق آذربایجان دارالفنونی سیراسینا که‌چیرمه‌لی»**

بوقرار خلق معارف قومیسارلیغی و عالی تشکیلاتلاریمیز طرفیندن صمیمیتله قارشیلانمیش، حیاته که‌چیریله سی توصیه ایدیلمیش در.

دیمه‌ک: آذربایجان ایشچی و کندلی صنفلری بوتون دوستلاری و دوشمانلارینگ قارشیسیندا فخر ایده بیلیر که اوبیگ حاکمیتی بایراغی آتیندا بئش ییل ایچه‌ریسینده آنا دیلینده عالی په‌داغوژی فاکولته‌سی دوزه‌لدوب دارالفنون سیراسینا که چیرمه‌گه قادر ایمیش.

عالی په‌داغوژی اینستیتوتینگ و بو گوندن، آرتیق: **آذربایجان دارالفنونی تورک په‌داغوژی فاکولته‌سینیک** شورا مفکوره‌لی بیر مکتب اولماسی لازمینجه آکلاشیلماق ایچین اونیگ داخلی حیاتی حقینده‌ده بیر نیچه سوز سویله‌یه‌لیم:

کیچمیشینگ حاکمی اولان به‌گله‌ر، خانلار، محتکرله‌ر و اونلارینگ مفکوره‌سینی داشییان مساوات فرقه‌سی بیلمه‌ـ لیدیرله‌ر که : – آذربایجان دارالفنونینگ تورک په‌دا غوژی فاکولته‌ـسینی تشکیل ایده‌ن قابارلی الله‌ر وزحمتکش مفکوره‌سی داشییان ایشچی و کندلی حکومتی آقادمیك ایشله‌رینی مملکتینگ داخلی حیاتینا نسبتاً بیرینجی نوبه‌ده قویموشدر.

بونی ییز طلبه‌لر هیئتی‌نینگ اجتماعی – صنفی وضعیتله‌ریندن و مکتب داخلینده اولان تشکیلاتلاردان گوریبوروز

اینستیتوتدا 162 نفر ایلی و 8 نفر نهاری زحمتکش بالالاری اوقویورلار. بونلاردان: 119 نفری کندلی، 40 نفری ایشچی و 11 نفری زحمتکش ضیالی در. بو طلبه‌لر هم ایلی مکتبده یاشایور هم ده اجتماعی حیاتا حاضر آتیلماق ایچین تدریس ایشله‌ریندن باشقا آشاغیدا کی تشکیلاتلاردا چالیشیورلار:

قوممونیست فرقه‌سی نوزه کی ل.ق.ك.ا. نوزه کی، اجرائیه بیوروسی بکی الفبا دوستلاری جمعیتی، بین الخلق انقلابچیلارا یاردیم جمعیتی، ایشچی فاکولته‌سی ترد بنده، فنی، اجتماعی وهمکارلار اتفاقی ده‌رنه گله‌ری ، خصوصی قرائتخانه، له‌نین گوشه‌سی و سائره.

بو تشکیلاتلار اوز آرالاریندا سیقی بیر علاقه‌ده اولدوقلاری کیبی، نماینده‌لر واسطه‌سیله مکتب شوراسی تصرفات قومیسیونی ایله‌ده علاقه‌داردرلار؛ بوندان باشقا خارجده اولان فرقه، گنجله‌ر اتفاقی، معارف ایوی، آذربایجان ادبیات جمعیتی و باشقالارمی تشکیلاتلار ایله‌ده سیقی بیر علاقه‌ده‌دیرله‌ر

بو وقته قادار بیراقیلمیش اولان معلمله‌رینگ قضالاردا الده ایدیگله‌ری قازانجلاردان، گوسته‌ریله‌ن تشکیلاتلارینگ ایشله‌رینیگ نتیجه‌سینی آیدین گورمك اولار.

عالی په‌داغوژی اینستیتوتی معلمله‌ر شوراسی.

اینستیتوت ماذونلاری قضا مکتبله‌رینی الله‌رینه آلدیقلاری گوندن اعتبارا بو مکتبله‌ر هم تدریس جهتدن، هم ده اجتماعی ایشله‌رده دائما یو کسه‌لمه کده‌درله‌ر.

اینستیتوتینگ وضعیتینی بویله قیصاجا گوردو کدن سو کرا ییز به‌نه‌ده شورالار آذربایجانینگ بو یولدا ۰/۰ 100 مقصدینه نائل اولدوغونو ادعا ایده‌بیلمه‌ریز، خایر، گوره‌جه‌ك ایشله‌ریمیز ایله‌ـ ریده‌در؛ بو بئش ییل مدتینده دارالفنون په‌داغوژی فاکولته‌سی آدینی قازانان په‌داغوژی اینستیتوتینگ قارشیسیندا چوق بویوك و مهم وظیفه‌لر دوریبور، بونلاردان الا مهمی بو مکتبده شورا و پرولتار مفکوره‌سینیگ داها ده‌رینله‌شمه‌سی، تدریس ایشلرینیگ قوتله‌نمه‌سی و مکتبینگ فنی و اجتماعی حیاتینه عائد تجهیزاتینگ مکمللشمه‌سی در. پرولتار وزحمتکش کندلی دوشمانلاری آرتیق امین اولمالیدرلار که ، بنانگ میوه‌له‌ری الیٰ‌باقین بیر زماندا یالگیز آذربایجان شورا اوزحمت مکتبله‌رینی ده گیل، بلکه شورالار آذربایجانیا گوز دیکه‌ن شرق شورا جمهوریتله‌رینگ مکتبله‌رینی ده قیرمیزی معلمله‌ر ایله تامین ایده‌بیله‌جه‌ك‌در. **ج. محمدزاده**

تربیه و تدریس ایشلری

عالی په‌داغوژی اینستیتوتی ادبیات شعبه‌سی

ادبیات شعبه‌سینگ 26 – 1924 ایکی ییللیق فعالیتی گوز نو گوندن گه‌چیریر که‌ن الده ایدیله‌ن ترقی یی قید ایتمه‌مه‌ك ممکن ده گیلدر.

ایلك بیراقیلیش ییلیندان صو کرا گرك پروغراملاردا یاپیلان ده‌گیشیکلیکله‌ر و علاوه‌له‌ر، گرك ادبی و اجتماعی چالیشمالار کی یه‌گیلیکله‌ر تدریساتی داها گه‌نیش و داها امید آرتیریجی بیر شکل ویرمیشدر. شبهه یوق که، ترقی و تکامله‌ر بودا امیده قوت ویره‌ن بیر نقطه‌در.

ایلك ییللاردا شعبه‌نینگ ماته‌ریال جهتیندن اوغرادیغی مشکله‌ر که‌چه‌ن ایکی سنه ظرفینده تماماً اورتادان قالدیریلمیشدر. بو ماته‌ریال جهتیله نقصان قالان نقطه‌لاری تماملاماغی مکتب اداره‌سی و یوك بیرجدیتله عهده‌سینه آلمیشدر.

نیته کیم گه‌چه‌ن ییللاردا معلمله‌ر طرفیندن ویریلمه‌سی له‌کسیالاری، شاگردلارینگ استفاده ایده بیله‌جه‌گی بیر شکله

تاریخ – ادبیات شعبه‌سی مأذونلاری:

دورانلار (ساغدان) د. عبدالله زاده، ح. کورکچی، ر. بیگانیل، سکندر م. اکبر زاده، (اوتورانلار) م. علی اکبر زاده، س. محمدزاده، ا. محمدوزلی، اسماعیل حکمت (شعبه‌ده قانی)، ش. وزیر زاده، م. تیمورچشی، ع. نوبلی. (اشرده کیله‌ر) ع. حسین زاده، ط. طالب زاده، آ.م. آخوند زاده.

بو شعبه‌یه لازم اولان هرشی تامین ایدیلمیشدر: دمیله‌مز. تدریساتی داها عملی، داها حیاتی، داها جانلی و داها قوتلی بیر شکله قویماق ایچین بر چوق جهتله‌رده نقصان واردر. بو جهت انکار اولونماز؛ بونو‌نکلا برابر انکار اولونامایان بیر جهت داها وارسا اودا ایکی ییلدان به‌زی الده ایدیله‌ن

چاپ ایتدیرمه کی دوشوندو گوروب و تامین ایچین چالیشدیغی حالده تورك، روس و سائر دیلله‌رده اثرله‌ر گه‌تیرمه‌ت ترجمه‌له‌ری لازم گه‌له‌نله‌ری ترجمه ایتدیرمه کی دوشونمه کده‌در گه‌له‌جه‌گه عاید اولان بو اصلاحاتی بو ییللاردا ممکن اولدوغو قادار تامینه چالیشماقدادا گرك مکتب اداره‌سی

گرك طلبه تشکیلاتی گه‌ری دورمامیشدر.

ایلك سنه‌لرده‌کی نقصانلاردان بیری و بك مهمی پروغراملاردا ایدی. نه تورك ادبیاتی تاریخینه ویریله‌ن ساعتلر کافی ایدی، نه‌ده ادبیات متخصصی اولاراق یه‌تیشه‌جك گنجله‌ره لازم اولان بوتون عامله‌ر پروغراماقویولا بیلمیشدی. گه‌چه‌ن ایکی سنه ظرفینده بو نقصانلار قسما تلافی ایدیله بیلمیشدر.

م. ا. میراحمدزاده (ادبیات شعبه‌سی مأذونلاریندان؛ وفات ایتمیش).

مثلا تورك ادبیاتی تاریخی ایچین داها قسنه زمان تخصیص اولونمدوغو ایچین تورکیا ادبیاتی تاریخیله برابر آذربایجان ادبیاتی تاریخینك‌ده ایلك دوره‌لری گوسته‌ریلمیشدر بوندان باشقا ایلك ییللاردا پروغراملاردا هیچ موجود اولمیان غرب ادبیاتی تاریخی‌ده ایکی ییلدر ادبیات شعبه‌سینده تدریس ایدیلمه کده و (1924 – 25) سنه‌سینه نظرا (1925 – 26) سنه‌سینده داها مفصل گه‌چیله‌بیله‌جك درجه‌ده بو فنه زمان ویریلمیشدر.

ادبیات متخصصلاری ایچین جهان ادبیاتی حقینده اساسلی معلومات آلماق لزومی بك آیدین اولدوغو کیبی تاریخ سیری بویونجا ادبی مسلکله‌رینك‌ده گیشمه‌له‌ری، یه‌گیله‌شمه‌له‌ری خصوصینده‌دا کافی درجه‌ده وقوف صاحبی اولماق و بو استحاله‌لرینك اجتماعی، فکری، فلسفی و بدیعی سیبله‌رینی‌ده گوسترمه‌ك ضروریدر. بو معلوماتی حقیله الده ایتمك ایچین طلبه‌نك الینده تورکجه اثرلر موجود اولماماسی تدریساتی خیلی چتینله‌شدیرمه کده، ویریله‌ن لکسیالاردان استفاده ایتمه‌ك، آلینان نوتلاری یازماق و یاصاقلا اوغراشماق کیبی زحمتلره قاتلانماق مجبوریتیله قارشیلاشماقدا ایدی. گرچه روس دلینه واقف اولانلار بو خصوصدا داها اولای ایشلیك ایچیندن چیقا بیلیورلاردی. ایشتك بو

چه‌تینلیکی گوره‌ن مکتب اداره‌سی بوییلدان لازم گه‌له‌ن تشبثله‌رده بولونماقدا و گه‌له‌جك تدریس ییلی ایچین لازم گه‌له‌ن کتاب و سائره‌یی الده ایتمه‌گه چالیشماقدادر.

مع‌الاسف بو ییلدا، پروغراملاردا موجود اولماماسی یوزوندن ادبیات متخصصلارینك محروم قالدیقلاری صنایع نفیسه تاریخی، استه‌تیقا کیبی بعضی فنله‌ری‌ده مکتب معلمه‌ر شوراسی پروغراملارا علاوه‌یی تکلیف ایتمیشدر.

بوندان باشقا گه‌له‌جه‌کده انستیتوت طلبه‌سینك داها اساسلی و عملی طرزدا چالیشماسینی تامین و عینی زماندا یه‌گی تدریس اصولله‌رینی داها موفقیتلی تطبیق ایچین، ادبیات شعبه‌سینك الك حقیقی لابراتوریاسی اولان مکتب کتبخانه‌سینی گه‌نیشله‌تمه‌ك مکتبك الك اساسلی آرزولاریندان بیرینی تشکیل ایتمه کده‌در.

فارس، عرب، تورك، روس و غرب ادبیاتلارینا صنایع نفیسه تاریخله‌رینه عائد بیر چوق قیمتلی اثرله‌ری موسقوا و جرمانیادان جلب ایتمه‌کی دوشونه‌ن مکتب اداره‌سی بو خصوصدا گرك معارف قومیسارلیغی و گرك بوتون حکومت اداره‌له‌ریندن یاردیم گوره‌جه‌گیندن امیندر.

مکتبك بوتون بو رسمی فعالیتنه اضمام ایده‌ن طلبه تشکیلاتینك فعالیتی درنکله‌رده‌کی اجتماعی و صمیمی

میرزه‌علی‌النقی رجائی (ایکینجی بوراخیلیشدان؛ وفات ایتمیشدر).

غیرتده گرك ویریله‌ن معلوماتی داها تطبیقی و جانلی بیر حاله‌قویماق، گرك تجربه و تدقیق ساحه‌سینی گه‌نیشله‌تمه‌ك اعتباریله فوق‌العاده مهمدر. بو جهته ویریله‌ن دقت و اهمیتده تقدیره لایقدر. هر حالده بو تشکیلاتدان بکله‌نه‌ن فائده بك بویوکدر. گنج طلبه یولداشلارینك بو اهمیتی آڭلادیقلاری و بك طبیعی اولاراق جاندان چالیشدیقلاری

و گه‌له‌جه‌کده‌ده داها جاندان چالیشاجاقلاری طبیعیدر.

بوتون شعبه‌لرده اولدوغو کیبی ادبیات شعبه‌سینده‌ده تزهله‌ره بویوك اهمیت ویریلمه کده اولدوغو قید ایدیله بیلیر. گه‌چه‌ن ییللاردا تطبیقنه ایسته‌نیلدیگی مرتبه موفقیت الویرمه‌یه‌ن بو جهته گه‌له‌جه کده بویوك بیر اهمیت‌ویرمه‌ك لازمدر طلبه گرك آذربایجان داخلینده، گرك دیگر شورا جمهوریتله‌ری ساحه‌سینده ادبیات تاریخنه عائد فنی تزهلار یاپماق و اورالارینك بو خصوصداکی منبعلارینا و تشکیلاتلارینا واقف اولماق امله‌رینی بسله‌مه کده‌در. اداره‌ده بو خصوصدا لازم گه‌له‌ن چاره‌له‌ری دوشونمه‌که ایلك ییللارا نسبتله داها جانلی گه‌چه‌ن نمونه درسلاری مسئله‌سینی‌ده طلبه‌نك داها زیاده منفعتینه و تجربه‌سنه، ملکه‌سینه الویریشلی بیر حاله‌قویماغی دوشونه‌ن اداره بونوك ایچین‌ده اساسلی بیر پروغرام حاضرلاماقدادر. چونکه یه‌تیشه‌ن گنج معلم و پداغوغیك الك مهم وظیفه‌سینك بیری و بلکه بیرنجیسی موفقیتله درس ویرمه کدر بودا آنجاق اصول و نظارت آلتیندا ممارسه‌لر یاپاراق الده ایدیله بیله‌جك بیر مسلك ایله حاصل اولور. اونوك ایچیندر که نمونه درسلارینی عملی تطبیقات درسله‌ری حالینه قویماق و بلکه بیر طلبه‌یه نمونه اولاراق بیر ایکی درس ویردیرمه‌ك

اونو یوقلاماق و حقینده کیشی گوزه‌ل بیر حکم ویرمه‌ك «بو معلم اولور بو معلم اولامز» دییوب گه‌چیورمه‌ك ده‌گیل بلکه موفق اولا بیلمه‌له‌رینی تامین ایچین کندیله‌رینه امکان و زمان ویرمه‌ك ایجاب ایدیور. ایشته بونوك ایچین‌ده صوك سنه‌نیك صوك دوره‌سینی تمامیله تطبیقی درسله‌ره، نمونه درسلری، مکتب اداره‌له‌ری، و تشکیلاتلاریله آشنا اولماغا تخصیص ایتمه‌کی مکتب اداره و شوراسی آرزو ایتمه کده‌در.

بوندان ماعدا یازتعطیله‌ری مدتینجه‌ده گنج ادیبلارینك سربست فعالیتله‌ره آلیشمالاری و اوز محیطله‌رینك ادبی حیاتی، ادبی ذوقی و ادبی محصوله‌ریله آشنا اولمالارینی تامین ایچین اوزله‌رینه سربست ادبی تدقیق موضوعلاری ویریلمه کده و بو صورتله فعالیتله‌رینه داها گه‌نیش بیر ساحه آچیلماقدادر.

هر حالده انستیتوتك ادبیات شعبه‌سی گه‌له‌جه‌کده آذربایجان شورا جمهوریتی مکتبله‌رینه حقیله رهبرلیك ایده‌جك جانلی، هیجانلی، فعال، معلوماتلی و مدقق گنج معلمه‌ر حاضرلاماق ایچین هر دورلو چاره‌یه تشبثدن گه‌ری دورمامقدا بو خصوصدادا چوق بویوك و قطعی امیدلر بسله‌مه کده‌در.

تاریخ ـ ادبیات شعبه‌سی ده‌فانی: اسماعیل حکمت.

طبیعیات ـ آغرونومی شعبه‌سی.

ایشبو مقاله اوقوجویا عالی پداغوژی اینستیتوتی طبیعیات ـ آغرانومی شعبه‌سینك وضعیتی، گه‌له‌جك آرزو و تصورله‌رینی گوسته‌رمه‌ك و ایشله‌رینك عمومی قاراقته‌ری ایله آشنا ایتمه‌ك غایه‌سینی تعقیب ایدیوروه‌ده یه‌ریك یه‌ك محدود اولدوغوندان بو مسئله حقینده گه‌نیش و لازمی قادار معلومات ویرمه‌ك امکانی یوقدور؛ بونا گوره بیز مسئله‌یی بالگیز سخه‌ما ـ قونسپه‌قت طرزینده ایضاح ایده‌بیله‌جه‌گیز.

اینستیتوت حاضرکی تدریس ییلینده اوچونجو دفعه اولاراق مأذونلار بیراقیبور. بیراقیشدا 19 طبیعیاتجی موجوددور. بونلاردان آلتی نفری نسانیك سوگیندا مکتبدن بیراقیلمیش و شیمدی زاقاتالادا تجربه‌لی آغرا ـ نومیك رهبرلیکی آلتیندا کند تصرفاتی ایشله‌ریله مشغولدیرلار. بو آلتی نفر 1926 ـ نجی سنه‌نیك سوك بهاریندان

اعتبارا آذربایجاندا یه‌گی آچیلاجاق کند جوانلار مکتبله‌رینیك ایلك معلمله‌ری‌دیرلر. بو مکتبله‌رینك اولکه‌میزیك حیاتیندا بویوك اهمیتلری اولاجاغی حقینده یازمغه لزوم گورولمه‌یور؛ بو آیدین و آشکاردیر.

طبیعیات علمله‌رینك ماتریالیزم اساسی اوزره سغلام و آیدین دنیایی آڭلایشه یاراتماغا یاردیم ایده‌ن بیر فن اولدوغونو دوشونه‌رمه‌ك بیز بویوك بیر حس ممنونیتله بو ییل آذربایجان جمهوریتینك معارف جبهه‌سینه داها اون دوققوز طبیعیاتجی معلم ویریوریز.

اوچ ییل مدتینده طلبه‌لر، شیمدیکی گنج معلمه‌ر، مکتبی یتیردیکدن سوگرا داشیه‌جاقلاری مسئولیتی ایی حس ایده‌رك اوساناماقسیزین گه‌ندی تحصیلله‌ری اوغروندا چالیشمیشلاردیر. بوتون درسلر دارالفنون قورسوندن بیولوژی شعبه‌سی حجمینده گه‌چیلمیش موفقیتله (100) ده‌فعه

قيد ايدىلمىشدير. كيميا، حيوانات، نباتات، مينەرالوژى، زەاولوژى، فيزيك، عائد ازوملى عملى مشغلەلەرينك هەبسى يايلميشدير. بوندان باشقا مەتوديك مكتب ايشلەريدە آپاريلميشدير.

بونك ايلە برابر بيز اينستيتوتدا اولان نقصانلارى گيزلەمەك فكريندە دەگيليز. فقط لابوراتوارلاريك نورمال درجەدە تجهيز اولونماماسينى، تورك لسانيندا ايستەر ايدىلييور، فن طبيعى ديسيپلينەلەرينە عائد ادبيات نشرى تخمين اولونويور؛ بناءعليه بيز امينيز كه اينستيتوتدا ايشلەريك ايلەشمەسى ايچين اتخاذ ايدىلەجەك تدبيرلەرلە متناسب اولاراق فاكولتەنيڭ موفقيتلەريدە ييلدن ييلە آرتاجاقدير.

اينستيتوتيك اسكى تدريس پلانيندا آغرانومى ايشلەرينە عائد ديسيپلينەلر يوق ايدى. فقط معلملەر تدريس ايشلەرينە

طبيعيات ـ آغرونومى شعبەسى مأذونلارى

آياقدا كيلار (ساغدان) مجيب، ز. حميدزادە، ا. مصطفى زادە، ا. جعفرزادە، ك. كريم زادە، (ايكنجى صيرا) عثمان، ص. ع. مصطفى زادە، ز. على زادە، ح موسى زادە، ادريس، ى. محمودزادە، ح. افندى زادە، ح. حاجى زادە، (اوتورانلار) معلملەر، اورتادا دەقان: سليمە خانم، يردەكيلەر: ك. عبدالحميد زادە، م. افندىزادە، م. ب. على زادە، م. يوسف ا. عبدالله زادە.

عمى ايستەر مەتوديك ادبياتيك يوقلوغونو، يو ويا ديگر مسئلەنيك حلى ايچين وسائطيك اولماديغينى، طلبەلەريك ايشلەرينيك چوقلوغونو نظرە آلاراق بو كيبى شرطلەر داخلندە موفقيتمزى بويەلدان فضلە حساب ايديبوريز.

بو ييلكى تدريس سنەسيندەن اعتبارا فاكولتە آغرانوميك تمايلە كيچيبور. گەلەجەك مأذونلاريك تدريس مدتى بير ايل آرتيبور، قبول زمانى مسابقە تعيين ايديليور.

خلق معارف قوميسارليغى اينستيتوتيك تجهيزاتينە جدى اهميت ويريبور. كيميا لابوراتوارى گەنيشلەنيليور، غاز استاسيونى قوروليبور، بوتون ديسيپلينەلرە عائد قوينە و لابوراتوارلاردان اولمايانلاريك تاسيسنە، اولانلاريك گەنيشلەنمەسينە فكر ويريليبور، ياى پراقتيقوملارى ترتيب

حياتى بير صورتدە ياپاشانيك لازم اولدوغونو نظرە آلاراق طلبەلەرە تدقيق ايديلەن اشيا بارەسيندە، اولكەشناسليق تمايليلە، ممكن مرتبەدە براتيك معلومات ويرمەيە چاليشميشلاردير. طبيعيات آغرانومى شعبەسينيك قارشيسيندا دوران بو مسئلەنيك گەلەجەككدە مفصل صورتدە حاضرلاناراق حيات ايلە داهادا سيقى رابطەيە گەتيريلەجەگينى اميد ايدەريز.

فاكولتەنيك داخلى حياتينى سجيەلەنديرديگى ايچين طلبەلەريك فنى دەرنەك ايشلەرينە، معلملەر طرفيندەن ويريلەن عملى براتيك وظيفەلەرى يابمايا اولان مراقلارينى قيد ايتمەلييز. بونا گورەدە اونلاريك گەلەجەك معلمليك حياتيندا گەندى معلوماتلارينى دائما دەرينلەشديرەجە گلە ـ

ريندەن امين اولايليەريز. حياتدا لازم اولان معلوماتيك هەپسينى مكتب ويرەمەز او يالكز يول گوستەرير، اصول او گرەتير. طلبەدە مراق اوياندير؛ اينستيتوتدا بونو ياپابيلميشسە مقصد الدە ايديلميشدير؛ ديمك اولور. طبيعت چوق مركب و زنگين اولدوغوندان دائما تدقيق و مشاهدە ايديلمەليدير؛ بونو طبيعتچيلر هاموداڭ چوق ياپيورلەر. گەندى معلوماتينى مشاهدە و تجربە ايلە يوقلاماق اعتيادى حاصل اولارسا يەگى معلوماتيدا بو اصول ايلە قازاناق ممكن اولار.

گەنديلەرينە مجهول بير شيئە تصادف ايتديكەرى وقت اونلارى توپلامالى و تعيين ايتديمەك ايچين اينستيتوتە گوندەرمەليديرلەر. گوندەريلەن اشيانيڭ اولدوغو يەر، محيط، شرائط، محلى آدى، تاپيلديغى تاريخ قيد ايديلمەليدير. اينستيتوت ايسە گەندى قوەسيلە و مشكل اتفاقلاردا صلاحيتدار اورغان و تشكيلاتلاريڭ ياردىميلە قطعى جوابينى ويرمەليدير. بو صورتلە توپلانميش ماتەريال بير طرفدەن مكتب موزەلەرى تاسيسنە ياردىم ايدەمەك. ديگر طرفدەن دوغما يوردو اطرافلى اولاراق او گرەنمەگە

طبيعيات شعبەسى مأذونلارى. لابراتوردا چاليشيركەن

عموميتلە طبيعياتە عائد اثرلەريك، براتيك ايشلەريندە اهميتلى اولان رهبر كتابلارينيڭ، نباتات و حيوانات نوعلەرينى تعيين ايتمەگە واسطە اولان كتابچالاريك تورك ديليندە بولونماماسى بير طرفدەن الك ياقين زماندا كتاب بازارينيك ترجمە ايلەدە اولسا بونلارلا تجهيز ايديلمەسينى، ديگر طرفدەن مأذون طلبەلەرينگ دائما اينستيتوت ايلە علاقە ساقلاياراق گەلەجەك فعاليتلەرينى اونوك رهبرليگى ايلە ياپمالارينى آرزو ايتديرير. هەلەلك فن طبيعى ديسيپلينەلرينە عائد ادبياتدان محروم قالميش گەنج معلملەر محللەردەكى فعاليتلەرينيگ ثمرەلى اولماسينى آنجاق اينستيتوت ايلە اولان بو ارتباط سايەسيندە تأمين ايدەبيلير ـ لەر. ايستەر ئەقفورسيا زمانى، ايستەر باشقا اتفاقلاردا نباتات، حيوانات، مينەرالوژى و بو كيبى قلەرە عائد

ماتەريال ويرەجەك، اوجونجو طرفدەن ايسە گەنج بەدا ـ غوقلاردان حقيقى ناتوراليستلەر ياراتماقلا بيلگيلەرينيگ دەرينلەشمەسى و اختصاصلارينيگ يوكسەلمەسينە ياردىم ايدەجەكدير.

اينستيتوتە گوندەريلمەسى اولكەشناسليق ماتەريالى اساس اولاراق بو صورتلە تدريجاً پەداغوژى فاكولتەسى نەو ـ ەوى اولكەشناسليق موزەسى تشكيل ايدەجەكدير. بو موزەنيگ تشكيلى آذربايجان مكتبلەرى نزديندەدە بونا بەگزەر موزەلەر تاسيسنە ايى بير اورنەك اولاجاقدير. بو كيبى ايش بيزى و گەنج پەداغوقلارى عينى ايشى گەنيش مقياسدا آپاران فقط پەداغوژى سجيەلى حائز اولمايان ديگر مؤسسەلر ـ آذربايجانى تدقيق و تتبع جمعيتى و دولتى موزە ـ ايلە علاقەدار ايتمەلك بو

بویوك و مهم ایشنگ بوکسه‌له‌مه‌سی ایچین قارشیلیقلی معاونت گوسته‌ریلیر.

عالی پەداغوژی اینستیتوتنی بیتیره‌له‌رینگ گه‌نه‌دی Alma mater له‌ریله اولان علاقه‌له‌ری بالکیز بونونگلا قالماز. اینستیتوت گه‌نه‌دی اولادلارینی مراقلاندیران مختلف مسئله‌له‌ر دائره‌سینده ایسته‌ر فن طبیعیه، ایسته‌ر مه‌تودو-

مه‌تودولوژی‌یه عائد موضوعلار حقیندا وبرمه‌جه‌گلری معلومات معلمه‌رینگ اختصاصلارینینگ ده‌رینله‌شمه‌سینه و تحصیل آلان کله‌نینگ عمومی اولاراق سویه‌سی‌نینگ یوکسه‌له‌مه‌سینه یاردیم ایته‌ردی. فن و یانگی منبعی اولان اینستیتوتله دائمی تماس نتیجه‌سینده متمادیا ده‌رینله‌شه‌جه‌ك اولان بیواوژی قله‌رینینگ انتشار ایت‌اسی هه‌م ماتیریا-

طبیعیات شعبه‌سی ماذونلاری. نباتات قابه‌سینده چالیشیرکن.

لوژی‌یه عائد ادبیات گوسته‌ره‌ه‌که عملی تعلیماتدا بولوناراق مراجعت ایده‌ه‌له‌ری جوابسیز بیراقیلماجاقدیر.

اینستیتوت مأذونلارینینگ بیللیق قورولتاییندا اونلارینگ محالله‌یده گوردوکه‌ری ایشله‌ر حقیندا وبرمه‌جه‌گله‌ری ایضاحات، اینستیتوت نماینده‌له‌رینینگ‌ده طبیعیات عالمه‌ری و دیگر دیسیپلینه‌له‌رینگ یه‌گی موفقیته‌ری، مه‌تودلار و

اینسجه‌سینه دیا آچلاییشینینگ سارسیلماز استادکاهینی جهالت و باطل اعتقادلارلا مبارزه سلاحینی تشکیل ایده‌ر؛ هه‌م‌ده تنقیدی فکرله‌ری انکشاف ایتدیرمه‌که بشرینینگ حاضرکی یاشاییشی و گه‌له‌جه‌ك مقدراتینینگ تاریخ و شرائطینی آنگلاماغا الك دوغرو و یگانه یول اولان اقتصادی جهه‌تدن یاناشما – مارقسیزم – ه متین اساس قویار.

شعبه ده‌قانی: **س. عثمان‌زاده**

فیزیق - ریاضیات شعبه‌سی

عالی پەداغوژی اینستیتوتی فیزیق ریاضیات شعبه‌سی اینستیتوتنگ تشکلیندن اعتباراً دوام ایته‌ه‌دیر. شعبه‌نگ مقصدی، پەداغوژی تەخنیقومی، فعله فاکوله‌سی، تەخنیقوم و سائر اورته مکتبارده ریاضیات و حکمت درسلارینی آپارماق ایچین معلم‌یتیشدیرمکدر. 26 - 25 سنه‌سی براقیلیشی اینستیتوتنگ اوچنچی براقیلیشیدر.

بوقاریدا گوسته‌ریلن شعبه طرفندن 24 - 23 سنه‌سنده

II نجی درجه‌لی مکتبلره 9 کشی 25 - 24 سنه‌سنده 7 معلم گوندریلمشدر.

بو سنه ایسه شعبه‌یی اکمال ایدنلرك صاییسی 21 دره بویله‌لکله شو 3 براقیشده شعبه‌نگ آذری و سائر تورك جمهوریتلاری II نجی درجه‌لی مکتبلرینه هه‌لەك یتوشدیردیگی 37 کشی اولور.

هر اوچ براقلیش کله‌جك براقلیشاره نسبتا بر قدر سرعتلی حساب ایدیلور بونا سبب - آنه قده

تطبیق ایدیلن اسکی درس پلانی اولمشدر. مذکور پلانه کوره تدریس 3 سنه‌لك ایدی (بر سنه عمومی شعبه و ایکی سنه اختصاصی شعبه‌لرینده).

اسکی درس پلانی اوزره شعبه‌مزده، عموم شعبه‌لره عائد پەداغوژی و اجتماعی فنلاردن ماعدا، II نجی درجه‌لی مکتبلری جانلاندیراجاق بر شکلده حکمت، قوزموغرافیا

تطبیقی، حساب نظری، عالی جبر ریاضی‌غرافیگ آرتریلمشدر.

درسلار اولدقجه سیمینار اصولی تعقیب ایدیلیکدن، ریاضیات و حکمت درسلارینگ تجربه و لابراتوآر ساعتلاری لازمی قدر آرتریلمشدر. شعبه حکمت قابنه‌سی، حکمت و ریاضیات لابراتوآرلارینه مالکدر. مع‌التأسف

فزیق - ریاضیات شعبه‌سی مازونلاری

آیاقدا کیله‌ر (ساغدان) ش. آزاتیگلی، ب. محمدزاده، صدق ابراهیم‌زاده، م. مهدی‌زاده، س. آغازاده، ح. حسن‌زاده، ر. کتبی‌زاده، ص. رمضان‌زاده، (اوتورانلار) ف. محمدبگی، ح. محمدزاده، م. اسمعیل‌زاده، س. حسین‌زاده، محمد افندی‌زاده (شعبه‌ده‌قانی) ح. شاه‌محمدزاده، ع. ق. حکمت، م. قاسم‌زاده

جبر، هندسه، مثلثات مستوی و کروی، هندسه‌حلیه، میخانیقا کیمیا، حساب اصغر نامتناهی، حساب تفاضلی حساب تمامی تاریخ ریاضیات حکمت و ریاضیاتنگ مەتودیقاسی فنلاری کچیلمشدر. شعبه دارفندن براقلاجاقلارك فنی و اجتماعی سویه‌لرینی دها یارلاق بر شکله قویمان‌ایچون مکتب‌یکی و مفصل درس پلانی قبول ایتمشدر. و بو پلان 25-24 سنه‌سندن I نجی قورصدان اعتبارا تطبیقه باشلانمش و 4 سنه‌لك تدریس نظره آلنمشدر.

مذکور درس پلانی دارالفنون پەداغوژی فاکوله‌سی درس پلانی اولماقله برابر اوزرینده بعض علاوه‌لر تبدلالر اولمشدر.

یگی درس پلانی اسکی سنه نسبتا دها کنیش‌دره یوقاریدا تعداد ایدیلن فنلاردن ماعدا علاوه اولاراق آنالیزه کیریش، حساب تمامی و حساب تفاضلی‌نگ هندسیه

قابنه و لابراتوآرلار آرزو ایدیلدیکی قدر تجهیز ایدیلمه‌مشدر و شو قصور کندیسنی تدریس ایشله‌رینده هر کسگ نظرینه چارپدرمشدر. حکمت قابنه‌سنگ مکمل تجهیزی ایچین آلمانیادان بعض فیزیق جهازلاری و سائر فیزیقی لوازمات سفارش ایدیلمشدرسه‌ده فقط حالا آلنمامشدر.

قابنه از هر جهت ضعیفدر. بویله که لوازمات‌تدریسیه، فیزیقی جهازلار و سائره‌سی آز اولدیغی کبی برنده‌بیکی اوطه‌لر دخی کوچوکدر و آزدر. قابنه‌ده بعض فیزیق جهازلاری، ماکینه و آلتلاری واردرسه‌ده فقط موجودیت لابراتوآر احتیاجنی اوده‌مك اقتدارینده دگلدر. بونلرله لابراتوآر ایشلری دگل، یارم‌ملاق قابنه‌احتیاجی رفع اولنا بلر. قابنه و لابراتوآرلارك منتظم و تکنیکی بر شکلده اولماماسنگ سببی اونلرك بو آنه قدر مادی جهه‌تدن تامین ایدیلمه‌مه‌سیدر. شو وضعیتده اولان قابنه و

لابارتوآرلار تجربی فیزیقی درسلارینک تام موفقیتله آپاریلماسنه بر نوع ضربه اورمشلار. فوینه و لابارتوآرلارنک اساسلی و منتظم بر شکل آلماماسنگ دیگر بر جانلی سببی ایسه، اونلارنک یاردیمچی‌سی اولان صنعتخانه‌لرنک حالا تشکل ایتمه‌مه‌سیدر.

بونکله برابر حکمت درسلارینک زحمت مکتبلرنده‌کی قورولوش و تدریسانی، پروغرامی زحمت اصوللرینه استادا آپاریلماسنی طلب ایدیور. طلباتی اوده‌مك و زحمت مکتبلاری مفکوره‌سنه موافق اولماق ایچین یوشندردیکه‌ز طلبه‌لرنک تجربی، حیاتی ایشلرله و زحمت اصوللرینه‌قیندان تانش اولملارینه و حیاتی معلومات کسب ایتمه‌لرینه‌چالشمه‌لیز. بو یولله حاضرلانان طلبه‌لر پروغرامی زحمت اصولنه، حیاته و استحصالاته تطبیق ایده بیلن تام باجاریقلی و تام قابل فردلر یوشرلر. بوکونکی حیات و بوکونکی ایش - زحمت مکتبلری بونی بزدن طلب ایتدی. زحمت مکتبنه تدریسه آتلاجاق اینستیتوت مداوملری تام حاضر و تام معلوماتلی بر متفکر اولاراق جبهه‌یه آتلماسی ایدی. آرزو ایدیلان مقصده تام موفق اولماق ایچین طلبه‌لر قورصله موازی یاپیلاجق تجربه‌لردن ماعدا بر دهالولارلا صنعتخانه‌لرده چالشماسی ایجاب ایدر. بورالرده چالشان طلبه‌لرده ابتدا تدقیق بعده باجاریق - قابلیت و مراق حسی اویاناقه‌برابر، ذهنی و عملی‌وی اعتیادلار حاصل ایدیلور.

دیگر طرفدن ایسه، صنعتخانه‌لرده چالشان ایشچی‌لر تجربه ایشله‌ری ایچین بر طاقم لازم اولان جهاز و سائره‌نک موده‌لینی یاپماق، بوزوقلرینی تعمیر ایتمك و ترکیباتریله تانش اوله‌بیلورلاری کبی، کونده‌ریله‌جکلری مکتبلره و عمومیله خلق معارفنگ جانلی و حیاتی بر طرزده آپاریلماسنه بویوك خدمت ایتمش اولورلار.

بوکون هرکسی دوشوندردیکی کبی بزی دخی دوشوندرمه‌ن الك خسته مسئله‌لردن بری اولسون کرك. چونکه اورتا مکتبلریمزنک بر چوقنده ریاضیات، حکمت و کیمیا درسلارینک نظریاتنی تطبیقه باغلاماق ایچین هیچ بر واسطه یوقدر. مذکور فنلاربرلك تجربه‌سز تطبیقاتسز نظری کچیامه‌سی ایسه جانسزدر، خیالی‌در و غیر حیاتی‌در علم معلومات ایسه یالگز تجربه‌دن کسب ایدیلدیکی آشکاردر.

ریاضیات لابارتوآری حالاجواندر کچن سنه‌دن تشکل ایتمشدر مع‌مافیه ریاضیات لابارتوآری بر جوق قیمته حائز ایشلر یاپمشدر آپاریلان ایشلر ریاضی تجربه‌ایشلاریدر. ستودنتلر بویوك مراقله ایشه باشلاراق برجوق مقیاسات آلتلری، هندسه‌وی موده‌للر، دیاوغراملر، احصائیه‌نمونه‌لری، غرافیك ایشلری و غرافیك اصولی ایزره برجوق مسئله‌لرلك حلی یوللرینی کوسترمشلردر یوللردن باشقه برجوق مشاهده‌لرینه کوره غرافیکلر، بنا پلانلری و سائر نمونه‌لر یاپلمشدر.

ریاضیات شعبه‌سی مأذونلاریندان برغروپ: لابارتوار مشغله‌رنده.

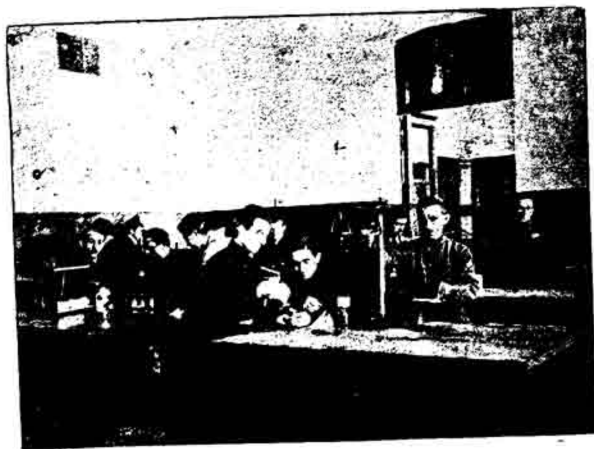
نهایت دیه‌بلرز که ریاضیات لابارتوآرنده اورتامکتبلرده تدریس ایدیله‌جك حکمت، ریاضیات، هندسه ومیخانیقانگ اکثر قسمی غرافیکه اوکره‌دیلمش، یاپلمش و بویوك موفقیتلر الده ایدیلمشدر. بویله‌جه‌ده ریاضیات وحکمتنگ تاریخنه و قورصنه دائر بر چوق رفه‌راتلار اوقونمش و یکی مه‌تودیق جریانارینه دائر مذاکره و مباحثه‌لر آپارلمشدر. آپاریلان ایشلرك قیدی هب شعبه‌طرفدن اولمش و هر برینه عائد لازمی براتالقوللر یازیلاراق خصوصی ایشلر قایریلمشدر.

اینستیتوت حیاتنده خصوصا فیزیق ریاضیات‌شعبه‌سنگ حیاتنده موجود غیرنورمال حادثه‌لردن بریده تدریس ایدیلن فنلارنك هیچ بریندن آنا دیلنده ماتریال و درس کتابلارینک اولماماسیدر. کچیان پروغرامی هضم ایتمك ایچین طلبه‌لر وقتلرینک بویوك حصه‌سنی یازی‌ایشله‌رینه صرف ایدیورلار. و بویوك زحمت و سعی تیجه‌سنده هرفنه دائر هر طلبه سویله‌نیلن له‌قسیالاردان کتابچه‌لار یاداپور و اونکله حاضرلانیور!

طلبه‌لردن ایدیلن طلباتی اوده‌مك و اونلری بوآغیر وضعیتدن قورتارماق ایچین اولدقجه آز زمان عرضنده فنی کتابلرك ترجمه‌سی و سویله‌بیلن له‌قسیالارك طبع ایتیلك کدیشنه بویوك یاردم ایتمجکدن بونی الزم مسئله‌لردن صاییلیدر.

مکتب طرفدن مسئله‌یه تشبث ایدیلمشدر و احتمالکه کله‌جك سنه طلبه‌لریمز بعض له‌قسیالارلك کتابچه‌لریدن استفاده‌یه موفق اولاجاقلر.

درسلرك اصولنه کلدکده بو وقته قدار یالگز صوك اوچنجی قورصده (سنه‌نك برنجی نصفنده) اصول درسلاری کچیریلور ایدی. و ایکنجی نصفندن اسه‌طلبه‌لر نمونه تجربه درسلرینه باشلیورلردی، هر برده‌رسی‌ویریه‌جك معلم، مکتب‌تزدینده کی به‌داغوزی ته‌خنیقومی معلملریندن لازمی ماته‌ریالی آلاراق قوسپه‌کت ترتیب ایدیر. ترتیب ایدیلمش قوسپه‌کت مه‌تودیق معلمی طرفدن تصحیح‌ومقبول کورولدکدن سوکره په‌داغوژی قومیسونی و شعبه مداوملرینک اشتراکیله درس ویریلور. ویریلن درسنک

ریاضیات شعبه‌سی مأذونلاریندان برغروپ: [illegible]

تنقیدی‌ده مذکور [illegible] یاپیلر وفنک آزمی کدی سیماسنی بو دائره‌ده کوستریلمشدر.

هر شیدن قبق اصول درسلارینک حصه‌سنه دوشمش ساعتلرك آزلقی، طلبه‌لری یوتون قصیلانیه یکی‌مه‌تودیق جریانلرینه‌دن آشنا ایتمکده بویوك مانع بولونیور. دیگر طرفدن اطرافمزده قوملمقش و داتون پلانلاری تصدیق ایدیلن بعض مکتبلرینک باقندان تدقیقه امکان ویریلمشدر دوغرودر بو مکتبلره بریچه کدیشلر، تحقیقات وتدقیقلر یاپلمش، مداوملر طرفندن آرتق مراقله لازمی مصیرده یللر طوپلاناراق بر چوق مذاکره‌لر مباحثه‌لر آپارلمش و اشنگ قورولوشندن ویردیکی نتیجه‌دن، تعفساولمن

مقصددن بر قدر آشنا اولمشلار. فقط بزم آرزو ایتدیکمز درجه‌یه وارامامشدر. نمونه تجربه درسلری هر طلبه طرفندن اپشه‌رحکمت وایشه‌رسه‌ریاضیاتدان برهرویرلمشدر.

کله‌جك سنه‌دن اعتباراً ایسه اوچنجی قورصده‌حساب، عملی هندسه و عملی فیزیق درسلرینگ اصوالرینی کچمك شرطیله یوقاریدا مقید ایشلرك کدیشته ایکی‌سنه آیریلمشدر. 4 نجی قورصده ایسه اورتا مکتبلرك‌فیزیق و ریاضیات مه‌تودیقاسی کچیله‌جکدر.

طلبه‌لرمزك پداغوژی و مه‌تودیقا ساحه‌سنده آلدیقلری معلوماتی بالواسطه تحقیقات و تدقیقاتله دها کنیش بر صورتده انکشاف ایتدیرمك و مترقی بر حاله قویماق ایچین کله‌جك سنه‌دن اعتباراً I، II نجی درجه‌لی‌مکتبلره، اوشاق ایولرینه، اوشاق باغچه‌لرینه و سائر تشکیلاتلره بو سنه‌یه نسبتاً دها صیق صیق کوتوروله‌جکلری قرارمزدر.

بونکله کفایتلنمه‌یرك اینستیتوت مداوملری هرآن بزم فقط مکتبلرینگ وضعیتی وبوتون احتیاجاتنی اوکرنمه‌لیدرلر.

معلم مکتب دائره‌سنده چالشماقله برابر خلقك رهبری طبیبی و خلق کله‌سنه حرث وریجی صفتلرله داوراتمالیدر.

معلم خلق ایچه‌ریسنده حکمرانلق ایدن اسکی عادتلره، لزومسز و معناسز فکر و موهوماتلرله جدی مبارزه‌لر آپارمالی و خلقی هرنوع و سیاه‌لرله مکتبه جلب‌ایده‌رك اونگ نفوذینی و محبتی بوکسلمه‌که چالشمالیدر.

مکتب محیطی ایله طبیعی بر علاقه باغلاماق اینستیتوتده محیطك مکتبلری ایله کسکین علاقه یاراتمالیدر.

اینستیتوت مأذونلری وسائر مسلکداشلریمز پداغوژی ساحه‌سنده توپلادیقلری ماته‌ریاللرله اونی مراقلاندیرمالی‌و تصادف ایتدیکلری چتینلکلرده اونگله مبادلهٔ فکره سعی ایتمه‌لیدرلر.

بویله‌لکله اینستیتوت آذربایجانگ پداغوژی لابارـتوآری، ایشچی‌لری ایسه معارف یولنده چالشانلر اولمالیدر.

فیزیق ریاضیات شعبه‌سی دوقانی: **م. افندیزاده**

تاریخ ـ اجتماعیات شعبه‌سی

آذربایجان تورك پداغوژی اینستیتوتنك «تاریخ و اجتماعیات شعبه‌سی» بیوك و مهم غایه و مقصدلره خدمت ایدیور. او مقصد ایکنجی درجه مکتبلره و تخنیقوملره اجتماعیات فنندن معلملر یتشدیرمك و حاضرلمقدر.

شورالار اتفاقنده اولان بتون تورك ـ تاتار جمهوریتلرینده بتون اجتماعی فنلری آنا دیلنده قویمش براجتماعیات فاقولته‌سی اولسه ایندیه‌قدر بوده فقط آذربایجاندادر. تاکه‌ده دیمك ممکن اولورکه مارقسیزم مفکوره‌سینی تورك دیلنده انتشار ایدن بتون تورك عالمنده بو فاقولته برنجیدر، برنجی تجربه‌در. اونك ایچون آذربایجان جمهوریتی بونگله فخر ایلمه‌یه حقلیدر. بو شعبه‌نك اساسی فنلری ایکی نوع فنلردن عبارتدر: بری اجتماعی حیاتنگ دکیشمه ـ evolutionسینی یالدیرن علملردرکه بونلر مختلف‌تاریخلردن عبارتدر: عموم انسانیت تاریخی، تورك تاریخی، آذربایجان تاریخی، صناعت‌تاریخی،اسکی ویکی شرق‌تاریخی، شرق و غربده انقلاب حرکتلرینگ تاریخی، سوسیالیزم و قومونیزم مفکوره‌سی و حرکتلرینگ تاریخی، تصرفات فورمالرینگ تاریخی، پیداـ غوژی تاریخی، ادبیات تاریخی.

ایکنجی نوع فنلر ایسه Stasique و سوسیولوژیق علملردن‌عبارتدر: پیداغوژی، دیداقتیق، دیالیقتیقا ماتریالیزمی اساتیستیقا، اقتصادی جغرافیه، ئه‌تنوغرافیه کبی. اوچنجی‌نوع فنلر هم‌موجوداولوب، اونلرده مختلف‌لسانلردن عبارتدر که اونلرك اچروسنده بیوك موقعی اشغال ایدن دیلده روس دیلیدر.

بو شعبه اینستیتوتنگ بشقه شعبه‌لرینه نسبتاً الك کنجیدر؛ اونگ برنجی قورسی فقط بوسنه آچلمشدر. کنج اولدیغینه باقمه‌زین شعبه‌نگ بتون‌معلملری عالی تحصیللی اولوب، بتون درسلری تورك دیلنده‌در؛ معلملرك ایچروسنده بش ذات آذربایجان دارالفنونی معلملرندندر؛ ایکیسیده آوروپا دارالفنونلرینگ مأذونلری و دوقتورلریدر.

شعبه‌نگ تعلیم یاپنده قویدیغی برمسبب لابراتوار و سیمینارى اصولیدر. لکن لازم درجه‌ده کتابلره مالك اولان کتبخانه‌نگ فقط‌تشکیل ایدامکده اولدیقندن، تاریخ و اجتماعیات قاینه‌سیده تشکل (آرغانیزاتسیه) دورینی کچیرمکده اولدیقندن نهایت تورك دیلنده مارقسیزم اساسنده یازلمش اجتماعی و تاریخی یابلرده کتابلرك بك آز اولماسی بوسنه بتون بو یکی اصوله کچمیه

مساعده ویرمه‌مشدر. اما هر حالده لابراتوار و سیمیناری اصولنه کچمك مسئله‌سنده بوسنه اوچ دورت معلم‌طرفندن تشبثلر اولمشدر. امیدکاملدرکه کله‌جك سنه‌دن اعتباراً 60‒70ـ درسلریمزی بو یکی اصوله قویمق ممکن اولاـ جقدر و یاز تعطیلنده‌ده قاینه تشکیلینی تمام ایلمك، کتبخانه‌یی هم‌تکمیل‌ایلمك مسئله‌لری ایلرویه کیده‌جکدر.

طلبه‌نگ فعالیتی بیوکدر. بم‌آلتی سنه‌لك عالی مکتبده چالشدیغم تجربه‌ده بوقدر فعال، جدی، علمه تمامیله موصلمش اولان طلبه‌لری کورمه‌یشم؛ بوسنه‌ده‌کی قیشقی امتحانلرده‌کی موفقیت تمامیله دیدیکمی اثبات ایله‌مشدر. تورکجه کتاب اولمدیغی ایچون بزیم شعبه‌نگ طلبه‌لری معلملرك بتون سویله‌دیکلرنی یازمشلار واونلرك اکثریسینی‌ده اوز زحمتلریله شاپیوعرافده چاپ ایلمشلردر. طلبه‌لر فقط درسلرله چالشیورلر، بلکه اونلر اجتماعی یابده هم فعالـ لیتلرینی کوسترمشلردر. «تاریخ و اجتماعیات دهرنگی» نامنده‌کی طلبه‌لرك بر درنگی موجوددر. بودرنك‌هفته‌ده یاخود ایکی هفته‌ده بردفعه توپلانمش، اجتماعی،تاریخی مسئله‌لره دائر طلبه ومعلملر طرفندن معروضه‌لراوقونمش و مباحثه کیجه‌لری یاپلمشدر.

بو مباحثه و مناظره اجلاسلرنده ایسه طلبه‌لر کامل موفقیتله اشتراك ایده‌رك فعالیتلرینی کوسترمشلردر.

بزیم شعبه‌مزك طلبه‌لرینك ایکنجی بیر اجتماعی فعاـ لیتلری اولسه اوده «دیوار غزته‌لرنده» اشتراکلری و او غزته ستونلرنده اجتماعیات بابنه دائر مقاله‌لر درج ایلمه‌لریدر. بو ایش طلبه آرقداشلریمزك قلم قوتلرینی یوکسه‌لته‌جك و حیاتده‌کی اجتماعی مسئله‌لر باره‌سنده چالشمایه امکان ویره‌جکندن دیقاته کله‌جك سنه‌دن اعتبارا بوغزته‌لرده اشتراکه دها فضله اهمیت‌ویره‌جکدر.

باکی تاریخی جهتدن اهمیتلی بریردر. اونك‌ایچوندرکه ایقسقورسیه‌لره اهمیت‌ویرمك لازمدر. بوسنه برقاچ فنی سیاحتلر یاپلمشدر. اونلربری آتشکاهه سیاحتدر. ایکنجی‌سی ایسه پالیونتالوژی و آرخیالوژیه دائر معینه یمق بیله یا کوجوارنده‌کی برکویه سیاحتدرکه. بوراده‌تاپلمش‌اولان قبل‌التاریخی حیوانلرك گه‌میکلری معاینه ایدلمشدر. تکرار شعبه‌مز تاریخچیلر ایله برابر هم‌اجتماعیاتچیلری حاضرلیور. اونك ایچوندرکه دیقاتی صنعتخانه، فبریق و غیره پروبیله‌لرینی تدقیقه، عمله‌نك حیاتی اوکرنمکه اهمیت ویریور و کله‌جك‌سنه‌دن اعتبارا بو ایش‌برنجی مهم‌ایشلردن حساب ایدله‌جکدر. شعبه‌ی شعبه‌مز ایچون یکی درس بلانی‌حاضرلنمش ومکتبك‌شوراسی طرفندن قبول‌ایدلمشدر. بوپلانه بناءً برچوق یکی فنلر، خصوصا آذربایجانی تدقیقه دائر درسلر ادخال ایدلمشدر. اونك ایچوندرکه بودرس بلانی یکی متخصصلری ویکی‌معلملری طلب ایده‌جکدر. طبیعی مدیرینك اجتهادی‌ایله بوذاتلر هم‌جلب ایدیله‌جکدرلر.

شعبه دوقانی: **ع. عبیدوللین**

آذربایجان اناث پداغوژی اینستیتونی
و
اونك گله‌جگی

آذربایجان شوراللاشانا قادار، معلوم اولدوغی کبی، خلق معارفی ساحه‌سنده اهمیتسیز بیر صحراحالنده اولوب هم شهرلرده هم‌ده کندلرده پك آز و جزئی مقدارده مکتب واحه‌لرینه مالك ایدی.

بویله بیر ارث خلقك معارفله‌شمه‌سی دکل بالعکس قارانلقده قالماسی غایه‌سنی تعقیب ایدمن چار سیاستنك‌نتیجه‌ـ سی ایدی. تمامیله طبیعی‌درکه شورا حکومتی سوسیالیزم اساسلاری تونه‌رینه یکی جمعیت قورماق غایه‌سنی تعقیب ایده‌رکن دیکر نوبتی مسئله‌لریله برابر زحمت کش کتله‌ـ سنك معارفله‌شمه‌سی و اوبلاردن تجربه‌لی اداره اسبحی بیر قوت یاراتماق جهته جاللی و حقیقی صورتده اهمیت ویرمه‌لی ایدی.

بو مسئله اقتصادی دوشکونلوك و مالیه بحرانلاری زماننده آسان بیر ایش دیکل ایدی. فقط شورا حکومتی بو مشکلاتلی وضعیتدن چیقماغا موفق اولدی. هرشی‌دن اول ابتدائی تحصیلك انکشافنه دقت ویریلدی.

ابتدائی واورتا تحصیل آراسنده بیر رابطه اولمدیغی اولجه‌دن دوشونوله‌رك نتیجه‌ده مکتب سیسته‌مه‌سنك و تدریس

اوصوللارینك اصلاح ایدیلمه‌سی مسئله‌سی میدانه گلدی . لازمی قدار معلوماتلی معلملرك اولماماسی، خلق معارفی قرشوسنده یکی مسئله‌لر چیقاردی هم باکوده همده

ساراخانم حوراه‌وویچ اناث اینستیتوتی مدیره‌سی

قصبه‌لرده لازمی قدار معلم یتیشدیره بیلمك ایچین پداغوژی مکتبلری آچماق؛ همان بو مکتبلردن بیریده بوگونکو عالی اناث پداغوژی اینستیتوتیدر که بونك غایه‌سی ایکنجی درجه‌لی مکتبلر ایچین معلمه‌لر حاضرلامقدر.

اینستیتوت اوج حاضرلیق غروپی و ایکی اختصاص شعبه‌سندن عبارتدر. بو شعبه‌لر طبیعیات و اجتماعیات ـ ادبیات شعبه‌لری اولوب بو تدریس ییلندن اعتبارا آچیلمشدر. حاضرلیق شعبه‌لرینك اولماسی اوندان ایره‌لی گلیور که اینستیتوت خارجندن عالی مکتب قورسنی کیچه بیله‌جك مقدار حاضرلیقلی اولان طالبه‌لر دگل حتی هیچ اولمازسه بیرنجی درجه‌لی مکتب قدار معلوماته مالك اولان معلمه‌لری بیله جلب ایده‌مه‌یوردی. اینستیتوت طالبه‌لری باشلیجه اولاراق قصالردن مختلف تشکیلات طرفندن گلیرلمه بالبتکی ایچین بونلارك سویه‌لری برابر دگل ایدی.

او نا گوره‌ده بیلیك چوق حصه‌سی اونلارا پداغوژی معلومات ویرمكدن زیاده عمومی معلوماتلارینی آرتیرماغا صرف ایتمك لازم گلیوردی. طبیعیدر که بو وضعیت پروغرام و اصول تدریس ایشله‌ری قورولوشنده عکس ایتمه‌لی ایدی. دوغرودانده بین طالبه‌لرك تقسیماته دقت ایده‌جك اولورساق گوره‌یز که 146 طالبه‌دن یالگز 31 نفری اختصاص شعبه‌لرنده‌در، قالانلاری ایسه بو صورتده تقسیم ایدیلمشلردر.

برنجی غروپدا (29)، ایکنجی‌ده 42 ، اوچونجوده 44، بویله‌لیکله بز گوریورز که طالبه‌لرك بیوك بیر قسمی حاضرلیق شعبه‌لرنده اولوب ئوز تحصیللی معلوماتلارینی اکمال ایدیورلر. اجتماعی وضعیته گوره تقسیمات بویله‌در: کندلیلر 43%، ایشچی بالالاری 13% و خدمتچیلر 44%. یاش اعتباریله 15 دن 25 ه قدردرلر . طالبه‌لرك ایچه‌ریسنده قومشو جمهوریتلردن: داغستان قریمه‌لیلر موجوددر.

طالبه‌لرك غروپلارا بویله نسبتسیز بیرصورتده بولونمه‌سی آنورمال بیر حالده اولوب موقتیدر. بونا گوره‌ده قارشوده‌کی تدریس ییلندن اعتباراً اختصاصی شعبه‌لرینك طبیعیت و اجتماعیات ـ ادبیات فاکولته‌لری حالنده اوج ییللیك قورس ئوزره تشکیل ایتمك و حاضرلیق غروپلارینه‌ده ایکنجی درجه مکتب ماهیتی ویرمك پروژاسی ترتیب ایدیلمشدر بو دورت ییللیك تحصیل مدتنده درسلره پداغوژی تمائلی ویریله‌رك اینستیتوتك عالی شعبه‌ری اولان اختصاص فاکولته‌لری ایچین حاضرلیقلی طالبه‌لر قادروسی الده ایدیله‌جكدر. بو اصلاحات اینستیتوته حقیقی بیر عالی مکتب ماهیتی کسب ایدییور و بوگونکو مکتبلرینك طلب ایتدیکی حاضرلیقلی معلمه‌لر یوراقاجاقدر.

ایمدی تدریس سیستمنه گلنجه صنف مشغله‌لریله برابر لابراتوار مشغله‌لری ایچینده معین مقدار ساعتلر آیریلمشدر. فقط اعتراف ایتمه‌لیدر که لازمی بنا و ضروری تجهیزات اولمادیغی ایچین لابراتوار مشغله‌لری لازمی یوکسکلیکده ده گیلدر. بوگا گله‌جکده لازمی اهمیت ویرمك ایجاب ایدر. زیرا لابوراتوار مشغله‌لری طالبه‌لرك شخصی فعالیتی آرتیردیغی ایچین لازمی موقعی اشغال ایتمه‌لیدر. قالان بتون بوش وقت ایسه، تنفس وقتله‌ری مستثنا اولماق ئوزره‌، قولوب ایشله‌ری، ئوزه‌ك ایشله‌ری و سائره اجتماعی ایشلره صرف ایدیلیر.

اجتماعی تشکیلاتلاردن اینستیتوت داخلنده: بین‌الخلق انقلابچیلارا یاردیم قومیته‌سی، (مویر)، کندیله شهرك رابطه‌سی جمعیتی، یکی الفبا دوستلاری جمعیتی و سائره واردر که بونلار مذکور پداغوژی اینستیتوتی طلبه‌لریله برلیکده اولاراق تشکیل ایدیلمشدر. بوندان باشقا اناث اینستیتوتی طالبه‌لری بتون عالی مکتبلر کبی مذکور

اینستیتوتی ایله برلیکده اولاراق همکارلار اتفاقی مقیاسی و ئوز اجرائیه بیورولارینه مالکدرلر که بونلاردا اینستیتوتك هم تصرفات همده آقادمی مسئله‌لرینك حل ایدیلمه‌سنده فعال اولاراق اشتراك ایدیورلر. اینستیتوت ئوز موجودیتی مدتنجه بیر دفعه 1923 ـ 24 نجی تدریس ییلنده وقتندن اول مأذونه‌لر یوراقمشدر. بو زمان اینستیتوتی 17 نفر طالبه بترمش و آذربایجان قضالرنده مکتبلره تعیین ایدیلمشدر.

بویله‌لیکله اناث پداغوژی اینستیتوتك قارشوسنده تورك قادینی سوسیالیزم قورولوشنه جلب ایتمك کبی مهم و بویوك بیر وظیفه دورییور. عصرلرله سوره‌ن پدرشاهی عائله‌نك

بوگا گوره‌ده اناث اینستیتوتی گله‌جکده ئوز تدریس پلانی اویله بیر صورتده قورمالیدر که یکی جمعیت اساس قوروجیلاری اولان اجتماعیاتچی معلمه‌لر یتیشدیره‌بیلسین. بوگا موفق اولماق ایچون ایسه بو ویا دیگر دیسیپلینلر تدریس ایتمکله برابر اینستیتوت داخلنده یرادیلمه‌سی ایجاب ایدن طالبه‌لری زحمتکش کتله‌نك احتیاجلاریله مربوط ایدن ئوزه کلرده‌درنکلرده چالشدیرماق و بو ایشی دقوتندیرمه گره‌ك اولور. بوندان باشقا گله‌جکده کچیلن قدرلرده آسان بیر صورتده قاورایلماسی ایچون طالبه‌لرك اکثریته یاردیم ایده‌جك اولان شرائطی‌ده یارتماق لازمدر. زیرا یکی

اناث پداغوژی اینستیتوتی معلملر شوراسی

صیقنتیلرندن قورتولان تورك قادینی ئوز خصوصی مکتبنده هم پداغوژی معلوماتی آلماق همده کندلرده تطبیق ایده‌جکی اجتماعی اعتیادلاری الده ایتمه‌یه امکان قازانمشدر. بو اجتماعی اعتیادلاری اویله بیر محیطده تطبیق ایده‌جکدر که او محیط ئوز قورولوشی و طرز معیشته گوره قادینلاری ارککلردن دها اول قبول ایدییور.

تورك کندلرینده هنوز جهالت دوام ایدییور، باطل اعتقادلارو اسکی معیشت ئوز موهومانی و مراسمله‌ریله دوام ایدییور. بوگا گوره‌ده کندلره گیدن تورك قادینلاری یالگز نظری بیلگیلر ویکی تدریس اوصوللاریله اکتفا ایتمه‌مه‌لی عین زمانده شورا قورولوشی کونوپراسیون و خلق تصرفاتی ساحه‌سنده عملی بیلگیلر ایله سلاحلانمالیدر. او یکی معیشت نشر ایدن ویکی یاشایش طرزی نقل ایدن بیر عامل اولمالیدر.

تدریس اوصوللاری یکی تدریس کتابلاری طلب ایدییور که بونلار حال حاضرده تورك دیلنده موجود دگیلدر. و بونلارك یارادیلماسی اك یقین زمانده دوران و تأخیرسیز بیر صورتده حل ایدیلمه‌لی اولان مسئله‌لردر.

بونکله برابر ایی تجهیز ایدیلمش، علمك هر ساحه‌سندن لازمی قدار کتابلارا مالك اولان کتبخانه‌لر، علمی قابنه‌لر، لابارآرلار والخ... کبی یاردیمچی موسسه‌لر تشکیل ایتمك ضروریدر. بو دا اینستیتوت و خلق معارف قومیسرلیغینك هر بیریت ایدن اورغانلاری قارشوسنده دوران تأخیر ایدیلمه‌یه‌جك مسئله‌لردن اولمالیدر. یالگز طالبه‌لرك فعال بیر صورتده ایشله‌مه‌سیله وجوده گله‌ن اجتماعی تشکیلاتلاریله معلمار هیئتك ارسی ایله اولان عمومی قوه‌لریله شرقك قابوسی اولان آذربایجانده اناث پداغوژی اینستیتوتی حقیله لایق اولان او یوکسك موقعی اشغال ایده بیلر.

مدیره: س. خوراموویچ.

شائق ادیه پیداغوژی تەخنیقومی

ایکی ستەدن بەری پیداغوژی تەنالی ویران مکتبمز بو ییل اوجونجو بوراخیلیشنی بایرام ایدیور.

شائق- پداغوژی تەخنیقومی مدیری: غفور افندی‌زادە.

بو ییل قوتاران 23 طلبە هم عالی مکتبە گیرمك و ... دە برنجی درجەلی مکتبلردە معلملك ایتمك حقی گورە شائق مکتبنی اکمال ایدنلر اورادە برنجیلیگی قازانمشلاردر. تدریسات جهتدن گیت گیدە تجربەسنی آرترا مکتبمز اوجونجی قافلەنك‌دە اورادا برنجیلك قازاناجاغنە ایمان ایدیر.

برنجی درجەلی مکتبلردە درس ویرمك جهتی‌نە گانجە آرتق 7 آیدر کە بوطلبەلر شهرمزك مختلف مکتبلرندە، مختلف صنفلرندە نمونەلیك درسی ویریرلر.

نمونە درسلری موفقیتلی صورتدە گیتمشدر.

مکتبدە تشکیلاتلار حقندە بورادا ایضاحاتە‌لزوم گورمیورم. برنجی سالنامەدە بوبارەدە کافی معلومات ویرلمشدر.

بو ییل قورتاراانلار شونلاردر:

1 ـ احمد اسدزادە — سالیان
2 ـ زرگرلی یونس — «
3 ـ جانی‌زادە بابازر — «
4 ـ کریم‌زادە بلال — «
5 ـ کریم جمال‌الدین — گوکجایلی
6 ـ محمدزادە علی‌آغا — «

استیتوت ترتیبندە «شائق» آدینە پداغوژی تەخنیقومی معلملر شوراسی

حائزدرلر. استەدن‌بەری مقتدر معلملرك رهبرلیگی آلتندا جدیتلە چالیشان بو یاورولار عجبا شائقە بر محبتلە بکلی برجیلە آیلانلاغا حاضردرلا می؟ بوسئوالە قیصەجەبر جواب ویرمك داها دوغرودن بیزلرە قدر عکس ایدن خبرلرە

7 ـ ابوالقاسم معروف — «
8 ـ شیرین‌زادە شامل — بوخا
9 ـ علی احمدزادە — ایروان

10 ـ ابوطالب‌زادە مظفر — اوردوباد
11 ـ آصلان‌زادە مختار — باکو
12 ـ باغبان‌زادە جواد — ایران
13 ـ شعبان‌زادە حاجی‌آغا — باکو

«شائق» ـ پداغوژی تەخنیقومی طلبەلری

14 ـ صالحلی محمدامین — باکو
15 ـ صادق‌زادە محمدصادق — «
16 ـ عبداللەزادە جعفر — نخجوان
17 ـ عبداللەزادە عبدالله — شماخی
18 ـ سارلەن — ایروان
19 ـ قولی‌زادە محمدآغا — باکو
20 ـ کاظم‌زادە احمد — «
21 ـ محمدزادە ... — باکو
22 ـ ...رم‌زادە کریم — شماخی
23 ـ محمدعلی کریم‌زادە — باکو

مکتب مدیری: غفور

تشکیلات و اداره ایشلری

اینستیتوتنڭ تصرفاتی بارەسینده

عالی پداغوژی اینستیتوتی ایلی بر مکتبدر. حال حاضرده اوراده 163 نفر طلبه یاشایور: اونلاردان 115 نفری آذربایجانلی؛ 12 نفری داغستان 9 توزبکستان، 3 نفری تورکمنستان، 2 نفری شرقی تورکستاندان 8 نفری قریمدان، 3 نفری ارمنستان، 1 نفری کورجستان و 10 نفری‌ده نخجواندادر.

اینستیتوت مدیر معاونی: حبیب بك محمودبکلی.

اجتماعی وضعیت اعتباریله هپسی فعله و کندجی صنفنه منسوبدر، دیمك اولار.

اینستیتوته یکی داخل اولان هر طلبه‌یه ایکی جفت جماشیر جفت آیاق قابی، ماهوددان بر قیش قاسیومی و یای ایچین‌ده پاروسیندن ایکی سنه‌لیکه اولاراق یالتو و یاتاق ویریلر. یاتاق لوازماته گلدیکجه لازمی و کفایت درجه‌سنده ویریلر، هر بر یکی تحصیل سنه‌سی باشندا بوتون اسکی طلبه‌لره برەر جفت یکی جماشیر حاضرلانیر.

سنه‌ده بر دفعه اولاراق ویریلەن بر جفت آیاق قابی و پاروسیندان قاسیوم غایت آز و اوزون مدت دوام ایتمه‌دیکی ایچون طلبه‌لر آچیناجاق حالده قالیر. بو جهتی اعتباره آلاراق اینستیتوتنڭ تصرفات قومیته‌سی معارف قومیسارلیغی نزدینده هر برندەن برەر جفت آرتیرلماسی بارەسنده لازمی تشبثاتده بولنمشدر. شبهه یوق که معارف قومیسارلیغی خواهشیمزی قبول ایدەرك طلبه‌لریمزی البسه جهتدن تجهیز ایده‌جك.

سنه‌دن سنه‌یه طلبه‌لرك یمك مسئله‌سی یاقشیلاشیر و ایندیدەن امید باغلاماق اولار که گله‌جك تحصیل سنه‌سندن اعتباراً داها دائره‌لی ؛ صورتده بو مسئله حل اولاجاق. دوغرودر معارف قومیسارلیغی اینستیتوتدا صراسنه داخل اولماق اوزره بوتون لیلی مکتبلرینڭ هر ساغلام و خسته طلبه و طالبه‌سنه کوندەلك عموم یمك ایشنه 45 قپك بوراقیر فقط بوراسنی قید ایتمه‌لیم که بو مبلغ طلبه‌لرمزك و بالخاصه خسته‌لرك یمك احتیاجلاری ؟ساغلاملاره نسبتاً ایکی مثلی قدر اولور، قطعیاً تودەمه‌یور.

زیرا عالی پەداغوژی اینستیتوتده اوقویانلارك 90% ی گنج وجودجه دها بیوك و 20 یاشندان فضله یوك آداملاردر. هانسیلار که اوگله‌دن اول 6 دەن 7 یه قدر درس اوقوماقلا اوگله‌دن سورادا هر بری 3 ـ 2 ساعت قدرنده لابراتورلارده تجربه ایشلرینده دوام ایدیورلار. حالبو که دارالمعلمین و دارالمعلماتده اوقویانلارك قسم اعظمی 14 - 13 یاشندا جوان اوشاقلاردر . و بو مبلغ ایله احتمال که یاشیادا بیلەرلر. بو سببدەن اینستیتوت طلبه‌سنه ایشنه و وجودینه کوره بر قدر تقویه ایدیجی یمك ویرمك ایجاب ایدەر.

اینستیتوتك بوتون تصرفات ایشلرینه 5 نفردن عبارت بر تصرفات قومیته‌سی نظارت ایدیر: اونلاردان بری (د.ر.دقتورك معارفی) قومیته صدری، بر نفر معلماردن سه‌چیلمش نماینده، طلبه‌لرك نماینده‌سی . تخنیکی خدمتده اولان ایشچیلەرك نماینده‌سی و ایقانومدر. تصرفات قومیته‌سی بازاری اعتباره آلاراق سنه‌ده بر نیجه دفعه هفته‌لیك خورەك جدولی ترتیب ایدیور و بو جدوه‌لی طلبه‌لر طرفندن تعین ایدیلمش کوندەلیك ایکی نوبه‌جی طلبه بری آشخانه‌ده دیکری یمه‌ك اوطه‌سنده اولماق اوزره حیاطه تطبیق ایدیرلر. آشخانه‌ده نوبه‌جی اولان طلبه تام سحر ساعت 7 ده ایقانوم و آشبز ایله برابر بازارا گیده‌رلەر و اوراده بازارلارینه و طلبه‌لرینڭ سایینا کوره لازمی مأکولات آلوب گه‌تیریرلەر. آشخانه‌یه کیریلان مأکولات، نهاره، طعامه تعین ایدیلر. طعام ایکی قابدان عبارت اولور بری قاشیقلی دیکری اتلی و خسته‌لره ایسه دوقتورك توصیه‌سنه کوره خصوصی و اکثراً سودلی خوره‌کلەر حاضرلانیر. او گونوك آقشامی مذکور گونده خرجله‌نن بوتون پاره‌لر خصوصی دفتره قید ایدیله‌رەك نوبه‌جی طلبه و ایقانوم طرفندن امضالانیر. بر کون اولماز که نورمادان زیاده خرج اولنماسین و بو زیاده خرج وسطی اولاراق 10 منات ایدەر و عمده‌سی خسته‌لرك احتیاجنه صرف ایدیلیر.

اینستیتوتده کچرتدیکم بش سنه‌لیك حیات و تجربه‌دەن طلبه‌لرمزدن 80% نڭ بالخاصه کوکچای و آغداش قضالری طلبه‌لرینڭ قیزدیرما خسته‌لکنه مبتلا اولدالاری آچیقجاسنه آشکار اولدی. قیزدیرمالی طلبه‌لەره تحصیل دورنده 30 دك ایکنه اورولور و قسماً معالجه نتیجه‌سنده صحت تاپرلار فقط یای زمانی تکرار قضالرینه کیدوب عودت ایدینجه اسکی تاریخ تکرار جانلانماغا باشلاییر.

تعجب بوراسیندادر که همان قضادەن کله‌ن طلبه‌لرده که بزمله بر بنادا و بر مکاندا یاشایورلار قزدیرما خسته‌لکی آز مشاهده اولنور و بویله‌ایکله آیده هر بر طالبه‌یه اجزایه 50 قپك صرف ایدیلدیکی حالده بزده هر طلبه‌یه 1.25 منات صرف ایدیلر.

اینستیتوت داخلنده طلبه‌لری تراش ایچون دلاکخانه وار و اورایه هر کون دلاك کله‌لیر خدمتی کورورو کیدیر. هرایکی‌هفته‌ده‌بر طلبه‌لرحمامه گوتورولور.

اینستیتوتك غایت بیوك احتیاجلاری وار: بنا چندن شدتلی داریسقاللق چیکر اویله که حرکت ایدەجك برده بولامایور، آنودیتوریالر کفایت ایتمه‌یور. تجربه ایشله‌رینی کوره‌مکه قابیلالار داراق ایدیر، و بو سببدن شن فاکولته و عین قورص طلبه‌سی غروب ـ غروب اولاراق تجربه ایشلرینه بوراقیلر و بو جوره آیریلان ایشده هر طلبه‌نڭ همده رهبرك اولدوغجا وقتاری آرتق صرف اولور. یمك اوطه‌سی قارانلق و رطوبتلی اولان یادوان مرتبه‌سنده یرلشمش، جماشیر و یورغان دوشه‌ك یوزی ویریلمه‌یور. مرکزی تسخینات وضعیتی کافی درجه‌ده ده کیلدیر، زیرا 20 سنه بوندان اول قایرلمش و بو اوزون مدت ایچریسنده بر دفعه‌ده اولسون تعمیر اولنمامش و بوندان دولایی بر چوق سخونت؟ و حرارتی یرسیز محو اولماقلا استفاده‌یه غایت آز ویریر. خسته‌خانه بناسی‌ده فنادر، زیرا بو بنا دوغرودر رەآل مکتبك خسته‌خانه‌سی ایدی فقط اویله فنا و رطوبتلی بر یرده تیکیلمش که (ایچری شهر قلعه‌سنك تام دیوارلاری دیبنده) بوتون بنا اوطه‌لری دائمی بر رطوبت ایچنده اولماقلا کونش شعاعندەن اثر یوق. بو وضعیتدن چیقماق ایچون بو سنه قراره آلنمش هر نیجه اولورسه اولسون یکی سنه‌دن موقتی‌ده اولسا خسته‌خانه‌یی اورادان دیکر قورو رطوبتسیز بر بنایه (فلیدخه‌ل) کرچیرلسین. حال حاضرده بو فلیدخه‌لده معلملر یاشایور.

صوك سوز اولاراق دیمك ایسترم که بوتون بو نقصانلار و احتیاجلار معارف قومیسارلغنڭ کوستره‌جکی توجه و یاردیم نتیجه‌سنده اینستیتوت مدیریتی و تصرفات قومیته‌سی طرفندن تدریجاً اولاراق رفع ایدیله بیله‌ر.

مدیر معاونی: **محمودبکوف**

عالی پداغوژی اینستیتوتینڭ طلبه اجرائیه بیوروسی

عالی پەداغوژی اینستیتوتندا بوتون داخلی تشکیلاتلار طلبه و طالبه‌لر آراسنده مشترکدر. هر ایشده اولدیغی کبی، اینستیتوتدا طلبه تشکیلاتیدا تدریجی صورتده بر تکامله دوغرو ایره‌لی‌له‌مکده‌در. کیچه‌ن ییل اولمیان بعض دەرنه‌کلر بو سنه تشکیل اولونه‌وش؛ موجود دەرنه‌کلرك ایش یللارینداداگوزه چارپاجاق درەجه‌ده یکیلك و آرتیرمالار اولموشدر.

آشاغیدا تشکیلاتڭ قورولوشی و فعلیتی‌یه اجمالی ایده‌جکمیز زمان بو تدریجی تکاملی آیدینجا گوره‌جکز.

قورولوش . ـ اینستیتوت طلبه تشکیلاتنڭ سه‌چکیلری اساس اعتباریله ایلده بر دفعه اولور. بوییلکی انتخاب اولونموش اجرائیه بیوروسی عضولری عمومی طلبه و طالبه‌لرك اشتراکی ایله تعین ایدیلمش «دآ» عرلك بر هیئتدەن عبارتدر. بونلاردا «دآ» نفری اساس هیئت ریاستی

تشکیل ایده‌رك ایجه‌ریده‌ن بیورونك باشقه شعبه‌لرینی انتخاب ایتمك اوزره نماینده‌لر تخب و تعیین ایتمیشله‌ردر. تشکیلات اساس اعتباریله آتیده‌کی قسملره آیریلمیشدر.

1 ـ اجرائیه بیوروسی هیئت ریاستنك صدری محی‌الدین همزه زاده‌در.

2 ـ مدنی معارف قومسیونی اوچ نفرلك قومسیون. قنبر عسکر زاده‌نك صدارتنده...

3 ـ انجمن دانش قومسیونی اوچ نفرلك قومسیون حاجی‌بالا افندی زاده‌نك صدارتنده.

4 ـ معارف خدماری قومسیونی بش نفردن عبارت غفار علیموفڭ صدارتنده.

3ـ **ریاضیات دەرنەگی.** ـ «3» نفرلك بیرهیئتده‌ن عبارت اولوب رسول رحیملی صدارتنده‌در.

4ـ **پەداغوژی دەرنگی.** ـ «3» نفرلك هیئت اولوب أدهم مصطفی زاده صدارتنده‌در.

5ـ **اجتماعیات دەرنگی.** ـ «3» نفرلك هیئت اولوب اسحق جعفر زاده صدارتنده‌در.

6ـ **همکارلار اتفاقی دەرنگی.** ـ «3» نفرلك هیئت غفار علیم زاده‌نك صدارتیله‌در.

7ـ **درام دەرنگی.** ـ مکتبمزك بناسی صالونی عمله فاکولته‌سی ایله بیر برده اولدوغوندان قولوب و تیاترو ایشلریمیزده مشترکدر. بوناگوره‌ده درام‌ده‌رنگی

اینیستوتك طلبه اجرائیه بیوروسی.

5 ـ تصرفات نماینده‌سی اوچ نفردن عبارت عبدالعلی سردارلی‌نك صدارتنده.

6 ـ تفتیش قومسیونی اوچ نفردن عبارت. اسکندر باغیالی‌نك صدارتنده.

همین قومسیونلار بولوندوقلاری شکلده فعالیتلرینه دوام ایتمیشدرلر. فقط مدنی معارف قومسیونی ایشلرینك ایجابی اولاراق، کندی تحت اداره‌سنده اولاراق آتیده‌کی دەرنه کلری تشکیل ایتمیشدر.

1ـ **ادبیات دەرنەگی.** ـ 3 نفرلك بیرهیئت طرفندن اداره اولوناراق محمدیه افندی زاده‌نك صدارتنده‌در.

2ـ **طبیعیات دەرنگی.** ـ «3» نفرلك بیر هیئتده‌ن عبارت اولوب أسد جعفر زاده‌نك تحت صدارتنده‌در.

عمله فاکولته‌سی ایله مشترکا تشکیل اولونموشدر.

8ـ **سپورت دەرنگی.** ـ سپورت دەرنگی صوك زمانلاردا تشکیل اولوندوغوندان هنوز لازمی قدر منشکل ده‌گیلدر. اوچ نفر هیئت طرفندن عبدالله طمرازلی‌نك صدارتی ایله اداره اولنور.

اینستیتوتدا طلبه تشکیلاتك قورولوشو حقنده ایضاحات ویردیکده‌ن صوکرا 1925–1926 نجی تدریس یلی ایجه‌ریسنده‌کی فعالیتی‌ده قید ایتمه‌گی ضروری عدایدیورز.

فعالیت. ـ فعالیت قورولوشا گوره باشقا ـ باشقا اولدوغوندان هر هیئت و سه‌قیا حقنده آیریجا ایضاحات ویره‌لی‌یز

1ـ **اجرائیه بیوروسی.** ـ بیرسنه ایچه‌ریسنده «23» اجلاسی اولموشدور. ایلك اجلاسده وظیفه‌لر تعیین ایدیله‌رك داخلی تشکیلات ایشلرینه باشلانمیش و بوتون ییل بویی بونلارك فعالیتی ایچون چالیشیلمیشدر. معلمه‌لر شوراسی‌ایله صیقی و صمیمی علاقه تأمین ایده‌رك مکتبك داخلی ایشله‌رینی مشترکا اداره ایتمیشدر.

مکتب داخلنده اولان ل. ق. ك. ا و فرقه توزه‌ك لری ایله یاقیندان علاقه‌ده بولونموش؛ مرکزی پروله‌تار طلبه تشکیلاتینه نماینده گونده‌ره‌رك صمیمی بر رابطه تأمین ایتمیش و اینستیتوت طلبه تشکیلاتی طرفندن 6نجی‌باکو له‌نین قوممونیست گنجلر اتفاقی قوروتاینه بر بایراق تقدیم ایتمیشدر.

2ـ **مدنی معارف قومسیونی.** ـ بو قومسیون طلبه‌لر آراسنده مدنی‌ـمعارف ایشله‌رینك انکشافی ایچون بیر فعالیت ساحه‌سی اولاراق، دەرنه‌کلر تشکیل‌ایتمیشدر. بو دەرنه کله‌ر مراقلی یولداشلارك عمومی اجلاسی‌طرفنده‌ن انتخاب اولونموشدر. تشکیل اولونان دەرنکلری‌قومسیون مادتاً تأمین ایتمه‌گه چالیشمیشدر.

تورکولوژی قوروتایی نماینده‌لری شرفینه اولاراق طنطنه‌لی بر مسامره ویرمیشدر.

مدنی معارف قومسیونی تردینده طلبه‌لره یاردیم ایتمك ایچون بر متقابل یاردیم قومسیونی تشکیل اولونموش؛ فقط بونی جانلاندیرماق ایچون قومسیون چالیشیور. گله‌جك سنه‌دن مکمل بر شکل آلاجاغینه أمینز.

مدنی معارف قومسیونی داخلی فعالیتده‌ن علاوه‌طلبه‌لرك تیاترو، سینه‌مالارا اوجوز قیمتله و بعضاً مجانی اولاراق گیده بیلمه‌لری ایچون چالیشمیش قسماً موفق اولموشدور. مدنی معارف قومسیونك ـ وظیفه‌ـسی ایجابی اولاراق ـ مکتب داخلنده دەرنه کله‌ر تشکیل اولوندوغونو قید ایتمیشدیك. اساس فعالیت بو دەرنه کلرك چالیشماسندان عبارتدر. چونکه همین دەرنه کلرده چالیشاقلا طالبه و طلبه‌لر عملی‌اولاراق کندی معلومات و تجربه‌لرینی آرتیریورلار. بونلاردان آتیده‌کی فعالیتلری قید ایتمه‌لی‌یز.

1ـ **طبیعیات دەرنگی.** ـ دەرنه‌گیك نشئت و فعالیتی نتیجه‌سنده معلمه‌ر، طلبه و طالبه‌لر طرفندن بیر قاچ دفعه ره‌فه‌راتلار ویریلمیشدر. باکوینك مختلف زاوود فابریقالارینا بیر نیچه دفعه ئه‌قسقورسیالار یاپیلمیشدر. ئه‌قسقورسیالار معلمه‌ر ایله بیرلیکده اولوب لازمی‌معلوماتی الده ایده‌بیلمیشدرلر. بو سنه ظرفنده مکتب داخلنده و خارجنده طبیعیات دەرنگی حقیقتاً لازمی قدر چالیشمیش؛ طلبه‌لر دخی بویوك استفاده‌ده بولونموشلاردر.

2ـ **ریاضیات دەرنگی** ـ بو سنه ریاضیات‌دەرنگی طرفنده‌ن ریاضیاتك مختلف جهتله‌رینه عائد اولان عمومی قونفرانسلار ویریلمیشدر. بوندان باشقه دەرنه‌گیك خصوصی مشغله اوداسی وارد. بو اودا شیمدی بیر لابراتوار شکلنی آلمیشدر.

طالبه‌لر اورادا عملی اولاراق چالیشیور، رضیته عائد عملی بر طاقم ایشلر، آنلر تجربه‌لر یاپیورلار. علاوه اولاراق ایلقتریق ساسیوته، رادیو موقته و غیر یرلره بر قاچ دفعه‌لر تنزه‌لر یاپیلمشدر. بو تنزه‌لر دخی گوزل نتیجه‌لر ویردیکی گورولموشدر. بونلاردا فعالیتلرینی گوستره‌بیلمیش، و طلبه طالبه‌لره ممکن قدر فائده‌ویره‌بیلمیشلردر.

3ـ **ادبیات دەرنگی.** ـ بو دەرنه‌ك طلبه‌لره بیر چالیشما ساحه‌سی اولماق اوزره کیچه‌ن ایلده‌ن بری دوام ایتمکده اولان «اؤرنه‌ك» غزته‌سینی یقین زمانلارا قدر نشر ایده‌بیلمیشدر. لاکن ئه‌دنسه صوك زمانلاردا «اؤرنه‌ك» غزته‌سی وقتلی وقتنده نشر اولونمیور. غزته اون بش گونده بیر چیقاریلدیغی ایچون اولکیه نسبتاً معین‌قاعده ایله چیقمادی. غزته یالیکز ادبی، نثبی أثرلری درج ایتمکله قالمامش؛ ادبیات، اجتماعیات، علمی قسمکی شعبه‌لری علاوه ایده‌رك ادبیات ـ اجتماعیات علمه‌رینك گه‌نیش ساحه‌سنده چالیشمیشدر. بوندان باشقا دەرنك مختلف موضوعلاردا أدبی محاضره‌لر ویرمیشدر. خلق أدیاتی توپلایاراق بر انتظام آلتینا آلماق ایچون اینستیتوتدا توپلانان مختلف تورك زمره‌لری نماینده‌لریندن استفاده ایتمیشدر. مملکتمزك تاریخی یتلارینی یرنده اوگره‌نمك ایچون علمی تنزه‌لرده یاپیلمیشدر.

4ـ **پەداغوژی دەرنگی.** ـ پەداغوژیا عائدمختلف موضوعلاردا محاضره‌لر ترتیب ایدیلمیشدر. موضوعلار خلیل فکرت و پرافسور قاماروفسکی‌نك رهبرلگی ایله انتخاب اولونموشدر. محترم میرزا جمالوف طرفندن دەرنه‌گه بیر قاچ پەداغوژی کتابلاری هدیه ایدیلمیشدر.

5ـ **اجتماعیات دەرنەگی.** ـ بو دەرنه‌ك بو سنه ایلك دفعه تشکیل اولونموش؛ اجتماعیات و تاریخه عائد بر قاچ ره‌فه‌راتلار ویریلمیش؛ بر قاچ اجتماعی مصاحبه‌لر ترتیب ایتمیشدر. علاوه باکو دائره‌سنده اولان اسکی تاریخی یرلره معلمرك رهبرلگی آلتنده علمی تزهلر

بایلمیشدر. گوردیکاری آثار عتیقه‌لر بارەسنده معلملر طرفندن اطرافلی معلومات ویریلمیشدر.

6_ **معارف خادمله‌ری سه‌قیاسی** ایله ترتیب اولونموش همکارلار اتفاقی دەرنگنده هفته‌ده بر دفعه مخصوص رهبرلر طرفندن محاضره اوقونمیش: دەرنگك عضولرینی اتفاق ایشاریله. اجتماعی ایشاریله آشنا ایتمیشدر.

7_ **درام دەرنگی.** _ دەرنگك صحنه ایشلری و صحنه ایله طلبه و طالبه‌لری آلیشدیرماق ایچون چالیشمیش، بر چوق بولمه‌سی‌ده تشکیل ایتمیشدر. بورادا عمله‌فا کولله سی ایله مشترکاً چالیشیلر. تیز_تیز تیاترو تماشالاری، قونسرت و مسامره‌لر ترتیب ایتمیشدر.

8_ **سپورت دەرنگی.** _ مکتبده تربیه بدنیه‌یه‌اولان میل و هوسدن دولایی بو دەرنگك تشکیل ایدیلمیش و قسماً سپورت آلت‌لری تدارك ایدیلمیش ایسه‌ده اویرشلی

«[illegible]» پداغوژی تحنیقوی طلبه اجرائیه بوروسی.

بنا و تربیه بدنیه آلانی اولمادیغندان گه‌نیش فعالیت اولامامیشدر. آنجاق سپورت ایشاری گلن سنه‌دن اعتباراً دەرنگك شکلنده اولمایوب درسلر صیراسینا کیجه‌جه‌سی نظره آلینمیشدر. بو دەرنکاردەن باشقا مدنی معارف قومسیونی اینستیتوتك سالنامه ژورنالك نشر اولونماسینا چالیشمیش و بونا عائد خصوصی قومسیون انتخاب ایتمیشدر. مکتبمز داخلنده قرائتخانه تأسیسنه اقدام ایتمیش، لازم اولان ژورنال، غزیته، کتابلاری گتیرتمیشدر. قرائتخانه اوداسنده بوبولك بر له‌یین گوشه‌سی یاراتمیشدر. قرائتخانه‌مزك بعض

اشیا و ژورنال‌لار طرفندن اولان نقصانی بارەسنده مدیریته سه‌تا ویرمیش؛ گله‌جك سنه‌دن بوتون نقصانلارك لغو اولاجاغینه چالیشاجاقدر.

3_ **انجمن دانش سه‌قیاسی.** _ بو سه‌قیامکتبك تدریس ایشله‌ری جهتنه علاقه‌دار اولدوغوندان معلمله‌ر شوراسی‌ایله برلیکده تدریسات ایشله‌رینی‌اداره‌یه‌چالیشمیشدر. لازم گلن تدریسات، وسائطینك‌ألده ایدیلمه‌سینه و طلبه‌لرك درسلره منتظماً دوام ایتمه‌سینه نظارت ایتمیشدر. طلبه‌لری بازیدان قورتارماق ایچون هر صنفه بر عدد شابوغراف تدارك ایتمیش: بو سایه‌ده طلبه‌لر یازی‌یا صرف ایتدیکاری وقتی باشقا درسلرینه، استراحتلرینه صرف ایدیپورلردی. درسلره لیات گوستره‌مه‌ن اه‌قوتورلارك گوتوریلوب عوضنده لازم اولان له‌قوتورلارك چاغریلماسی خصوصنده جدی تشبثاتده بولونموشدر.

4_ **معارف خادملری سه‌قیاسی.** _ مرکزی معارف خادمله‌ری اتفاقی ایله مکتبمزده کی اتفاق‌عضولری آراسنده کی مناسبات و علاقه‌نیك تأمینه چالیشمیش، عضولیك ویرگیله‌ری و سائر اتفاق ایشله‌ری ایله بالفعل علاقه‌دار اولموشدر. مکتب داخلنده ایکی یوز نفره قدر معارف خادملری اتفاقی‌عضوی اولماسیناواسطه اولموشدر. همکارلار اتفاقی دەرنگی تشکیلی خصوصنده، اورانیك رهبری، بارەسنده جدی تشبثده بولونموشدر.

5_ **تصرفات قومسیونی.** _ مکتبك تصرفات ایش

لرینده مدیریتله برابر چالیشاراق طلبه‌لرك مادی جهتدەن منتظماً تأمین اولونماسینا چالیشمیشدر. بوتون تصرفات ایشلرینده و تصرفات شورالارندا تصرفات نماینده‌سی اشتراك ایتمیشدر. بونگله کندی فعالیتی‌نی گوسترمیشدر.

6_ **تفتیش قومسیونی.** _ ییل بویو تشکیلاتك فعالیتی و ایشله‌رینك انتظامنه نظارت ایتمیشدر.

اناث و ذکور اینستیتوتی طلبه و طالبه‌لری آراسنده محکم و صمیمی بر رابطه دوزه‌لمیشدر. حتا اجرائیه بوروسی نهاری طالبه‌لردن ایکی نفر تشکیلاته نماینده اولاراق جلب ایتمیشدر. اونلار ایله مشترکاً چالیشماق ایچون هر دورلو یا گذارلیقلار اولونمیشدر.

ویردیکمیز قیصا معلوماتلاردان گورولیور که اینستیتوت داخلنده بیری‌بریله علاقه‌دار و مربوط صنفی بیرتشکیلات موجوددر. بورادا اناث و ذکور اینستیتوتی طلبه و طالبه‌لری مشترکاً چالیشاراق، کندی کندینی اداره‌ایتمه‌سینی جانلی و عملی اولاراق تطبیق ایده‌رمك اوگردیپورلر که. یارین اداره‌ایده‌جکلری‌ایکنجی‌درجه‌مکتبلرده بو ترتیبی یاراتماق و یاشاتماق قابلیته مالك اولسونلار. چونکه بو. هر بر معلم اولاجاق گنجیك الك مهم وظیفه‌سیدر.

طلبه اجرائیه بوروسی صدری: **محی‌الدین.**

اینستیتوت فرقه اوزه گی

یگی دوغولوش دورینی کیچیرمکده أیلریله‌مکده اولان اینستیتوت فرقه اوزه گی تبریندەن آکلاشلدیغی کبی اینستیتوت ایچون یگی بر تشکیلاتدر. مکتب عالی بر موسسه اولدیغی حالده فعله کندلی بالالاریندن متشکل گله‌جك زحمت مکتبی معلمی دها دوغروسی قترا کتله‌سینك جوان بالالارینك تربیه‌جیسی اولاجقدن بو قومنه‌ده تربیه آلان گنجلرك مارقسیزم _ لەنیزم روحیله_روحلانمه‌سی مسئله‌سی تام مناسباه میدانده دوریپوردی. البته که هامودن آرتیق بومسئولیت انستیتوت فرقه‌ویارینك اوزرینده ایدی.

اودر که کیچه‌ن سنه فعال یولداشلر طرفندن انستیتوتده فرقه اوزه گی تشکیل أیتمك فکرینه دوشمشدرلرسه‌ده لازمی قدر عضویلرك یتشمه‌مه‌سی بو تشبثی تیجه‌سیز بوراقمشدر.

فقط بو سنه (1925 _ 26) انستیتوته قبول اولنان طلبه‌لر آراسنده بر ںیجه فرقه عضو و نامزدلرینك موجود اولماسی اوزك دوزه‌لتمك امکانی قازاندیردی. کیچه‌ن سنه تیجه‌سیز قالان تشبث بو سنه یگی فکرلرله جانلانوب میدانه‌سوروولدی 1925 نجی سنه اوقتیابر آینك «14»نده اسکی مکتب مدیری یولداش شریف ماخانوفك اشتراکیله فرقه‌ویارك مشاورەلری اولاراق مکتبك وضعیتی مذاکره ایدیلدیکدنصکره بویله قرار قبول ایدیلدی «مکتبمزیك وضعیتی گوزه‌تیلن ماده‌لره استناداً بویله قراره آلنور که: 1 _ صفر رەمضاناوف 2_ شریف ماخانوف 3 _ عبدالعلی سردالی 4 _ مظفر علی‌زاده یولداشلر دائره باکو فرقه قومیته‌سینده؛ آذربایجان عالی پەداغوژی اینستیتوتنده فرقه اوزه گی تشکیل ایدیلمه‌سی اوغروننده چالیشماق تشبثنده بولونسونلر» آرتیق بر چوق سعی و چالیشماق نتیجه‌سی اولاراق شهر دائره فرقه قومیته‌سینك مسئول تحکیمجی‌سی یولداش ولی‌یوفك‌اشتراکیله 1925 نجی سنه‌سنك نویبر آیی «23» نده اوزەك تشکیل أیدیلەرەك شهر دائره قومیته‌سی طرفندن تصدیق أیدیلمشدر.

اوزه کده «16» آ. ق. ف. (ب) عضو، نامزدی واردر. بونلردن «6» نفر عضو «10» نفری أیسه نامزددر. عضولردن ایکی نفری ایسه قادیندر. سیاسی معارف ایشلری فرقه اوزه گینك محکم رهبرلیکی آلتنده ل. ق. گنجلر اتفاقی اوزه گیله برلیکده آپاریلور.

اوزه گیك اینستیتوت داخلنده گوردیکی ایشلره باراتدیغی یگیلیکه و یاپدیغی فعالیته گلدیکده‌ده بر چوق ایشلر بیتمش اولدوغنی گوره‌ریز 1_ فرقه اوزه گی تشکیل أیدیلدیکی گوندن اعتباراً مکتب داخلنده کی گنجلر اتفاقی و صنفلر تشکیلاتی کبی سیاسی و اجتماعی تشکیلاتلری کندی رهبرلیکی آلتینه آلاراق موجود بعضی نقصانلری رفع ایتمکله برابر لازمی اصلاحات آپارمشدر. 2 _ مکتب مدیریت و معلملریله صنفی علاقه‌ده بولنمقه برابر پەداغوژی شورالرینده کندی نماینده‌لرینی اشتراك أیتدیره‌رك لازمی رهبرلیك ایتمکه چالشمشدر. مکتب مدیره مدیره و تصرفات مدیریك مروضه‌سینی عمومی طلاب طلبه‌لرك اشتراکیله واقع اولمش گنیش اجلاسده دینگله‌مشدر.

همچنین مکتب محلی قومیته‌سی و همکارلار اتفاقیله علاقه‌یی سیقلاشدیرمش نماینده‌سینی دخی گوندرمش و معروضه — لرینی دیکله‌مشدر.

3 — ایکرینی فعله کندلی عائله‌سیندن چیقماقله گلدجکده همین صنفه مخصوص بالالارا تربیه ویرمك بولینی اوگرەنن دها دوغرسی شورا معلمی اولماغه حاضیرلاشان انستوت طلبه و طلبه‌لرینك «له‌بنزه» روحنده تربیه‌لنمه‌سی‌لزومینی حس ایدن فرقه نوزه‌کی بومسئله‌یده نظردن قاچرمامش آرا — صیرا کیش اجلاس چاغیراراق عمومی طلبه و طلبه‌لره سیاسی معروضه‌لر ایشیدیرمکله برابر نوزه‌نك لازمی فعالیت گوسترمش و گوزەل نتیجه‌لر الده ایدیلمشدر.

خصوصاً قید ایتمه‌دن کیجه‌میه‌جکمز قادینلر آراسینده ایشله‌ین قومیسیونك فعالیتدر که بو قومیسیون انات‌اینستیتوتی طالبه‌لری آراسینده بوگونکی حیاتك طلبلری اوزره ایلریله‌یوب یکی جمعیت قورولوشینك قادینلره عائد أساس پره‌سیبلرینی اونلرك قافلرینه یرلشدیرمشدر.

بوندان علاوه فرقه و گنجلر اتفاقنك اشترا کیله «له‌نینجی په‌داغوق» نامنده بر دیوار غزته‌سی چقیور که بونکده هیئت تحریریه‌سینك صدارتینه فرقه‌ویلردن کیجریلمشدر

اینستیتوت فرقه اوزه‌کی

جنبنده عمومی مکتب مخصوص 1 نجی و 2 نجی درجه لی اولمق اوزره سیاسی سواد درنکی تشکیل ایتمش، «له‌بین» وفاتیله، «8» مارت قادینلر گونی، پاریس قامموناسی و غیربوکبی قانبایالرده الك‌چوق مبقی رابطه‌ده بولندیقی فعله قاکونه‌سی اوزه کیله متحداً کیجرمشدر حتی اکثر اجلاسلری برابر اولدیغی کبیده بر چوق گوندەلك مهم مسئله‌لریده مشترکاً حل ایتمشلردر.

4 — نوزه‌نك جنبنده گنجلر اتفاقیله برلکده موبرجمعیتی قادینلر آراسینده ایشله‌ین قومسیون، کند ایله شهر رابطه جمعیتی، یکی الفبا دوستلری جمعیتی تشکیل ایدیله‌رك مکتبده مکمل «له‌نین گوشه‌سی» تشکیل ایتمشدر.

ایشته بو آزاجق مدت داخلنده اسنیتوت فرقه نوزه کی گنج اولدوغنه باقمیاراق، اوز مسئولیتنك آغیر اولدوغنی حل ایدرەك جدیتله چالشمش و اوز پلانتی تمامیله حیاته کیجرمشدر. نوزه کیك گوردیکی ایشلرله‌اونك اهمیتی تعین ایده‌میه‌جکمز کبی یاپدیقلرینه باقوب یاپاجاغی ایشلر خصوصنده بر فکره گلدکله اونك گله‌جك موقعنی تعیین ایده بیله‌ریز.

نوزگیك مسئول کاتبی — صفر رمضان‌اوف.

اناث پەداغوژی اینستیتوتنده فرقه حیاتی

شورالار آذربایجاننده یکی حیات قورولوشنی محکملشدیرمك، یارینکی حیاتك یاشاییشنی تنظیم ایتمك ایچون الك بویوك وظیفه حصه‌سی بو گونك گنج معلمه — لرینه و مربیه‌لرینه دوشوبور.

جمعیتك الك آغیر وظیفه‌سی فقط الك قدسی، الك علوی، الك نورلی بر قسمی وارسه اوده بشریتك علماً یوکسلمه‌سنه سبب اولان معارف جبهه‌سیدر. بر ملتك انقلابی آدیملرینی کسکینلشدیره‌جك انقلاب آتشنی کوره‌کله‌یه‌جك آنجق معارف حقیقی، معارف کونشیدر.

ایشته بو معارف نوری، بو معارف شعاعی ایله خلقك مظلم ذکاسنی جلالندیره‌جك بو کونك گنج معلمه‌لری و مربیه‌لریدر.

یارینکی قورولوشمزك قزیل شراره‌لرینی آلولندیره‌جك بو کونکی معلمه‌لرمزك اجتماعی قوممونیزم تربیه‌سیله یتشدیریلمه‌لری لازم کلیور.

اناث اینستیتوتی قادینلری آراسینده اونلارك اجتماعی سیاسی جبهه‌ده کورگیلرینی تجربه‌لرینی آرتدیرمق اونلاری بو حیاتله تانش ایتمك و انقلابی روحیله تربیه‌لندیرمك ایچون بوندان ایکی بچق آی مقدم شهر دائره قومیته‌سی و په‌داغوژی اینستیتوتی فرقه نوزه‌کی طرافندان اینستیتوت قادینلاری آراسنده چالشمقدان اونری بش نفردن عبارت بر قامیسیه سچلمیشدی. بو قومسیون آز بر زماندا اولسه‌ده اولدقجه فعالیت کوسترمش طلبه‌لرك اجتماعی جبهه‌ده تجربه‌لرینی بیلیکلرینی آرتدیرمق فعال برر عنصر اولمالارینه یکی قورولوشك شرائطرینه آشنا اولمالرینه بیوك یاردیملار کوسترمشدر. قامیسه هر اون بشکونده بر دفعه اولمق اوزره عمومی اجتماعلار یجیر بو اجتماعلاردا اسکی و یکی طرز حیات شورا قا — دونلارینك قادینلره ویردیکی حقوق، بو حقوقدان عملی فائده‌الانمالاری، عائله تربیه‌سی چوجقلقره.. و محققه‌سی و سائر سیاسی و اجتماعی بر چوق معروضه‌لر اوقونمشدر.

بونلاردان بشقه اناث اینستیتوتی قادینلاری آراسنده 30 طلبه قدر گنجلر اتفاقه منسوبدرلر. بونلردان 25 طلبه قدر هربیرسی کندیلرینه مخصوص اجتماعی وظیفه لر ایله چالشمقده‌درلر. بو قمسیونه‌لار فرقه ایشلرینه تجربه‌لرینی آرتدیرمقدان اوزری هر بری فرقه واشچی نوزه‌کارنده یانرلر تشکیلاتلرنده تحکیم ایدیلمشلردر. کرك ذکور اینستیتوتك و کرکسه دیکر مکتبلرك سیاسی، موبر، درام..و کنده دوغرو هیئتی کبی اجتماعی درنکلره همکارلار نوزه‌کارینه اشتراك ایتمکده‌درلر.

بو نوزه‌کرده و تشکیلاتلردا معلمه‌لرمزك گوردیکی تجربه‌لر یارینکی‌حیات ایچون پك‌مهم‌واهمیتلی اولاجقدر.

هنوز پك آز بر زمانده فعالیته باشلایان بو قومسیونك یارینکی وظیفه‌لری داها مهم اولاجقدر. انث پداغوژی اینستیتوتی طالبه‌لری کندی اجتماعی بیلیکلرینك حیاتدا نه قدر مهم اولاجغنی اولدقجه دوشونه‌بیلمشلردر اونکچون کورەده بتون سیاسی اجتماعی حیات قارشوسنده اونلار — داکی هوس آرزو کوندن کونه آرتمقده‌در قومسیون داها بویوك موفقیتلر الده ایده‌مکینه امین اولارق بوندان صکره داها قوی، داها پارلاق بر ایشله چالیشه‌جقدر.

رحیمه سلیم.

اینستیتوت ل. ق. ك. ا. ئوزه گی

عالی په‌داغوژی انستیتوتی نزدینده‌کی ل. ق. ك. ا. نوزه‌کی بویوك بیر سیاسی أهمیتی حائزدر. یارین په‌داغوزی انستیتوتی بیترمش معلملرمیزیگ کیمی تربیه ایده‌جکنی بیلمه‌لیز. بو معلوم بر ایشدر که فقرا کندجی صنفنگ امگیله تاسس اولنمش انستیتوت و مکتیگ مأذونلری پرولەتار بالالارینی اوقوداجقلر و تربیه‌لندیره — جکلر. فقط فعله کندجی بالالارینك حقیقی رهبری اوسه آنجاق قوممونیست جوانلر اتفاقنگ عضوری اولاجقدر. اودر که نوزه‌نك کندی عضولرینی بر معلم دگل بر رهبر دگل بر تشکیلاتچی دخی یا اندەسی أیجون‌چالیشمشدر.

عصرلردن بری فئودالیزم و فیلیزم‌اصول‌اداره‌سینده باشایان فعله کندجی بالالاری هر کسجه ملی أونوتی

كى معارفدن محروم ايديلر همان اصول ادارەيى.قوب آزاد اولمش گيش فقرا كتلەسنى معارفلنديرمك ايجون برنجى نوبەدە معارف جبهەسندە گنج قوممونيستلر مجاهد اولماليدر.

توزەگك تاريخى «12» نويابر «1923» سنەسيندن حساب اولنيور، او زمانلردە يعنى توزە گيگ تشكيلندە آنجق «13» نفر عضو و نامزد وار ايدى.

توزەناوج،مكتبك گنج‌قوممونيست طلبەلريندن‌متشكلدر.

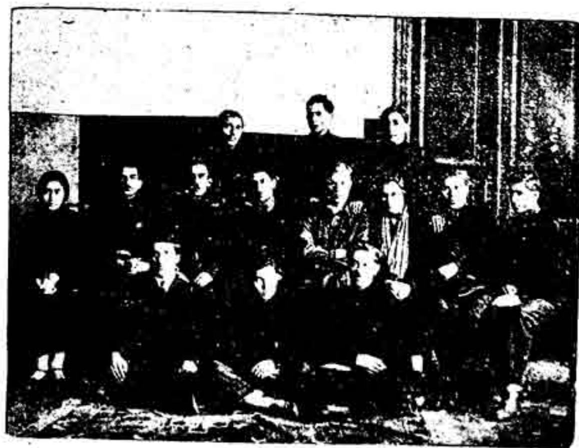
I ـ نجى عالى پەداغوژى ذكور انستيتوتى II ـ نجى عالى پەداغوژى اناث انستيتوتى III ـ نجى تطبيقات شائق مكتبى‌در.

باشقەتوزەگلرلەعلاقەيەگيرمك فكريندن گيرى‌دورماميشدر.

I ـ نجى قونشوميز فعلە فاكولتەسى گنجلر توزەگيدر كە بونلر ايلە توزەگيگ علاقەسى نمايندەلر گوندرمكلە متحد اجلاسلر، قامپانيالر انقلابى بايراملار آپارمقلەعلاقەيى صيقلاشديرمغە موفق اولمشدر.

II ـ نجى باكو ليمان فعلە توزەگى‌در كە بونلرك دخى اجلاسلرينە هر هفتە نمايندەلرك اشتراكى، هايلە آيدە بر دفعە متحد اجلاس آپارمقلە، بوتون عضو نامزدلرى فعلەلريگ حاليندن ياقندن آشنا ايتديرمكلە برابر،علاقەيى دهادە صيقلاشديرميشدر.

III. قيزيل اوردو ايلە علاقە مسئلەسيدر. قيرميزى

اينستيتوت ل. ق. ك. ا. توزەگى

بو سنەنگ عرضيندە (1925 ـ 1928) ايكى دفعە هيئت رياست انتخاباتى آپاريلمشدر. هيئت رياست «11» نفردن عبارتدر،بونلردن «9» نفرى عضو و «2» نفرى ايسە نامزددر. حال حاضردە توزەگك «110» عضو و نامزدى واردر،بونلردن عضو (61) نامزد (49) قيزلاردن (19) عضو و (12) نامزد واردر. بونلردن فرقەيە منسوبيتى اولانلر بيش (5) هر معارف خادملرى اتفاقى عضوى (60) نفردر،اجتماعى‌وضعيتلرينە گلديكدە فعلە(28) كندجى (19) خدمتجى (33) دير. 1923 سنەسيلە1926جى سنەسى آراسيندە توزەگيگ ايشير كميتەسى، ايشتر كميتە آرتماسنى مشاهدە ايديوروز.

توزەگك فعاليتى يالگز مكتب داخليندە اولمايوب اوردو روحيلە گنج) طلبە و طالبەلريمزى تانش ايتمك مقصديلە قيرمزى قوماندانلر مكتبنگ «3» نجى نمرەلى توزەگيلە علاقەيە گيريلميشدر. اونلرە دخى نمايندەلريمز گيتمەسى ايلە و لازيم گلديكدە متحد اجلاس چاغرمقلە علاقەيى محكملنديرمگە موفق اولا بيلمشدر.

IV. گنجە پەداغوژى تيخنيقومى توزەگيدر كە بو 1926 نجى ايل يانوار آيندە تخنيقوم طرفندن گوندريلمش نمايندەنك اشتراكيلە علاقەيە گيريلمك توزەمك طرفندن قبرارە آلمشدر. بونلرلە علاقەميز بولداشلق مكتوبى و ديوار غزيتەسى گوندرمكلەدر.

V. دائرە قوميتەسيلە علاقەيەگلديكدە. كيچمشلرە نسبتا حالا سيقى ير سورتەدەدر. بونگ نتيجەسى‌اولاراق دائرە قوميتەسى مكتبمزدە موجود فرقە توزەكى رهبرـ ليكيلە توزەگدە ممكن قدر لازمى‌اصلاحات‌آپاريلميشدر.

دائرە طرفندن آذربايجان ل ق. ك. ا مركزى قوميتەسينگ كاتبى يولداش نايدونوف مسئول تحكيمجى گوندريلميشدر.

VI ـ فرقە توزەگى تشكيل اولنان گوندن اعتباراً فرقە توزەگينك گنجلر توزەگينە رهبرليكى واردر. هيئت رياستنك هر بر جنين مسئلەلرى فرقە توزەگيلە برابر حل اولنور. علاقەيى دهادە صيقلاشديرمقدن اوترى بوتون قوميسيونلر فرقە توزەگيلە برلشمشدر

VII- مكتب مديريتيلە علاقە . مكتب مديريتى توزەگيك مادى احتياجاتنى تأمين ايديور شوراى معلميندە توزەگيك نمايندەسى اشتراك ايديور.

VIII- انستيتوت اجرائيە بيروسى‌نە توزەگيك بويك رهبرليكى واردر. علاقەسى دخى صارصيلماز بر صورتەدر. اجرائيە بيوروسى هيئتندە توزەگيك نمايندەسى اشتراك ايديور بونگلە برابر اجرائيە بيوروسينك موجود سەقسيالرينە توزەمك نمايندەلرى گيديور. I ـ نجى آقادميق سەقسياسى II ـ نجى معارف خادملرى اتفاقى III ـ نجى مدنى معارف قوميسيوندر كە توزەمك بونلرك حساباتنى يلە وقتلى وقتدە دخى دينگلەميشدر.

IX- تطبيقات شائق مكتبى معلملر شوراسى و طلبەلر تشكيلاتى‌در كە بونلردە توزەمك طرفندن نمايندە اشتراك ايديور تطبيقات شائق مكتبنك طلبەلر تشكيلاتنە توزەگيك اولدوقجە لازمى قدر رهبرليكى چاتيور.

X ـ محلى قوميتەدر. بورادە اكثريتلە تخنيقى خدمتجيلرك و معلملرك قوميتەسى اولدوغنە بناء توزەمك اوز نمايندەسينى محلى قوميتە هيئت رياستريندە اشتراك أيتديريور.

تبليغات قوللەقياسينك ايشلرى

تبليغات قوللەقياسى فرقە سياسى معارف مديرى داخل اولماق شرطيلە (5) نفردن عبارت واحد فرقە و گنجلرك بر قوللەقياسيدر.

بوتونلكلە مكتبنگ سياسى و اجتماعى ايشلرى تبليغات قوللەقياسينگ قونترولى آلتندن كيچيور مكتبنگ بوتون اجتماعى تشكيلاتلرينە تبليغات قوللەقياسى كندى‌قوللەقيا نمايندەلرينى گوندرمكلە برابر رهبرليك ايديور.بونگ بر چوق سياسى‌درسكلرى، اجتماعى جمعيتلرى و قوميسيون لرى واردر. 1 نجى قوممونيستلرك قوممونيست حوزەلر اتفاقى عضو و نامزدلرينگ و هايلە هوسكار بى‌طرف طلبەلرك سياسى معلوماتنى آرتيرماق ايجون ايكى‌شخصى تحصيل درنكى آچيلمشدر.

2 ـ موپر جمعيتى‌اولدەدە موپر جمعيتى اسمى ويوسە جمعى اولماديغى كبى آدلانيوردى. فقط سياسى معارف قوللەقياسى بوتى منتظم شكلە سالاراق يكيدن تشكيل ايديلمەسى بارەسندە تشباندە بولونمشدر. حل حاضردە (135) نفر عضوە مالكدر.

3 ـ كندەدوغرو توزەگى شهر ايلە كند علاقەسنى برلشديرمن بر جمعيتدر كە بورانگ دخى (119)عضوى واردر اوللردە جبرائيل قضاسى هوراديز دائرەسندە فرقە توزەگيلە) علاقەدە بولنمشدر. لاكن دائرە قوميتەسى بو ياقين قشالردن بر كند ويرمگە وعد ايتميشدر. جمعيت عضولرينگ جوقالماسى بارەسندە چاليشيور.

I ـ قادينلر قوميسيونى ـ قادينلر قوميسيونگ انستيتوتدە بويوك بر اهميتى واردر. بويلە كەقوميسيون طرفندن آيدە بر دفعە عموم طلبە طالبەلرك اجلاسى دعوت اولنارق اورادە قادينلق حياتدق و شورا حكومتنگ قادينلرە ويرديگى حقوقلر بارەسندە مختلف موضوعلردە مروضەلر قوياراق قدينلرى اجتماعى ايشلرە جلب ايتمك كبى تشباندە بولنميشلر.

بو قوميسيونگ عملە فاكولتەسى قدينلر قوميسيونى و مركزى قادينلر قلوبيلە علاقەسى واردر.

هيئت تحريريە ايشلرى: فرقە توزەگى تشكيل اولنانە قدر گنجلر توزەسنگ يالگز «مەنيجى پەداغوق» نام اون‌بش گوندە بر دفعە ديوار غزيتەسى چيقاريوردى. فقط فرقەتوزەگينگ تشكيلندن صكرە ايكى‌توزەگيگ ناشر افكارى اولاراق ينە «مەنيجى پەداغوق» غزيتەسينى داشيور. همين غزيتەدە مكتبنگ حياتە دائر و علمى ادبى، اجتماعى، سياسى، تنقيدى مقالەلر درج اولنور ـ غزيتە دخى هفتەدە بر دفعە چيقيور.

پيونر ايشلرى. ـ تطبيقات شائق مكتبى طلبەلريندن 1924 نجى ئيلدە پيونر تشكيلاتى دوزلمشدر. **هفتە** ير نيجە سيلرە گورە ايشلرى ايرەليلەميوردى توزەمك همان تشكيلاتى رهبرليكى آلتينە آلارق مديريت ايلە علاقەيە گيروب پيونيرە مخصوص قولوب آچلماسى بارەسندە تشباندە بولنميشدر، بو ساعت قولوب داخليندە پيونيرلرك

مصاحبه‌لری اجلاسلری‌اولیور گونی گوندن سیاسی‌معلومات‌لری آرتیور کیدیلرینه مخصوص هفته‌ده بیر دفعه چیقان «گنج نسل» نام غزیته‌لری دوام ایدیور. سیاسی کتابلر دفتر قلم و باشقه مادی احتیاجاتنی یوزدك تأمین‌ایدیور. طلبه‌لرك گونی گوندن پیونرلرایشلرینه هوسلری آرتیور. حال حاضرده تشکیلات 35 قدر پیونره مالكدیر.

یوزه گیگ بومدتده گوردیگی ایشلر حقینده زاجیق معلومات ویرمك ایله بونی دخی قید ایتمه‌لیز که بو گون بوداغوژی انستیتوتنی اکمال ایتمش له‌نینجی‌بوداغوقلریمزك گیندیگی یوللر غایت اذیتلی و غایت قارانلقده اولسه بیله اونلرك‌الارینده اولان معارف مشعلی هر زمان اونلری او یوللریگ هر بیر چینلیگدن قورتاراجاقدر.

زیرا اونلرك چکدیگی زحمتلر و الده ایتدیکی موفقیتلر ایمدیکی آذربایجان گنجلرینگ کله آراسینده اویاندیردیقی اشباه، آذربایجان تاریخنده مهم بیر یر دوناجاقدر. و بو تاریخی مطالعه ایدن گله‌جکیگ گنج نسلی کندی تاریخلری ایله افتخار ایده‌جکدر اونلرایچون دخی بو دور بیر نورنەك اولمالیدر.

یوزه گیگ مسئول کاتبی: **عبدالجلیل عسکر زاده**

مکتبك موسیقی دسته‌سی

خاطره‌لر و دویغولار

یڭی معلم‌آرقارداشلارمه توصیه‌لر.

معلملك چوق زور بر صنعتدر. دنیاده هیچ برمسلك، معلملك مسلکی قدر مسئولیتلی و اهمیتلی اولاماز. کوچوك بعض خطالر، بر چوجوغی هم أوزی، هم‌ده جمعیتی ایچون ضررلی و تهلکه‌لی بر شکله صوقا بیلیر. بالعکس کوچوك موفقیتلر، به هم چوجوق و هم‌ده جمعیت‌ایچون نهایتسز منفعتلری موجب اولابیلیر. معلملکك کوجلیکی، بالخاصه روحلاری ایشله‌مکده‌در. معلمك قارشیسنده اولان ماته‌ریال، بر هیکل یابماق ایسته‌ین هیکلتراش کبی، جانسز ده کیلدر. معلم، هر گون، هر دقته تکامل ایدن و هیچ بربرینه بکزه‌مه‌ین یوزلرجه چوجوق موضوعی قارشیسنه آلاراق، اونلاردن، نمونه‌لك، جانلی بر هیکل میدانه کتیرمك ایسته‌ر، الڭ کوچوك خطالر، تعمیر ایدیلمزضررلی شکللری میدانه کیتره بیلیر. بونکله برابر، نه ایچون هر کس معلملکی قولای بر مسلك تلقی ایدیور؟ چونکه بز اولامعلملکی، یالگز درس ویرمکدن عبارت‌صانیورزده اوندن؛ یاری ویردیکمز درسلر مکمل اولسه، حال‌بو که تدریساتمز نه‌قدر قنادر. مع‌مافیه معلملك وظیفه‌سی درس ویرمکدن زیاده تربیه ویرمکدر و بز آنجاق ایی تربیه کورمش، قاراقته‌رلی بر نسل ایله، بشریتده و یاشادیغمز جمعیتده بویوك ایشلر کوره بیلیرز. خصوصا، بز شرق ملتلریڭ الڭ بویوك نقصانمز، اخلاق و قاراقته‌ردەدر. صوگرا معلملکڭ قولای ظن ایدیلمه‌سنك دیکر مهم برسبیی‌ده، یه‌تیشدیردیکمز، میدانه آتدیغمز مانه‌ریالڭ، یعنی گنجلرڭ حیاتنی قونترول ایده‌مدیکمزدندر. بر رسام، رسمنی یاپار و اکمال ایده‌بیلدیکی شکلده مهارتنی تنقید صحنه‌سنه قویور، حال‌بو که بزمعلملر چوجوقلارڭروحلارینه ویردیکمز شکلی یالگز خارجی بر قونترولدن کچیرمکله اکتفا ایدرز. روحی قونترول ممکن اولمادیغی ایچون. گنجلری ناصل بر شکلده یه‌تیشدیردیکمزی‌حقیله سیلمه‌دن حیات چالقانتیسنه آتارز. و بزم یه‌تیشدیردیکمز گنج، انسان أولدوروب حبسخانه‌یه کیرسه: «نه یاپالم؟ بز چالشدق فقط چوجوق، جمعیت حیاتنده بوزولدی، محو اولدی» دیه‌رك وجدانی بر مسئولیتسزلکله اوموزلارمزی سیلکه‌ر کچرز.

بن بو گون یاپدیغم حسبحالده تربیه مسئله‌سینده موفق اولمق ایچون مهم بر نقطه‌دن بحث ایده‌جکم؛ اوده معلمڭ، باالخاصه یڭی وظیفه‌سنه باشلایان بر معلمڭه کبی شرطلار آلتنده وظیفه‌سنه باشلامسی لزوملی اولدوغنی و چوجوقلارڭ روحنی قازانمق ایچون نه کبی تدبیرلرده بولونماق ایجاب ایتدیکنی کوسته‌رمکدر.

بن بو نقطه‌یه فوق‌العاده اهمیت ویریورم. چونکه چوجوقلارڭ قلبلرنی قازانامیان بر معلم، بنجه هیچدر؛ حتی هیچ‌دن دها فنادر، ضررلی‌در. طلبه‌سنه حرمت و جذبه تلقین‌ایتمکی بیلن برمعلم‌ایسه ألی اویونه‌جك قدرقیمتلی‌در.

اولا مکتب حیاتنده تأمین ایدیلمسی لزم اولان‌مسئله: دیسیپلین‌در. یعنی **انضباطدر** . انضباط اولمایان بر مکتب، تهلکه‌لی بر محیطدر. زیرا جمعیتده انقدم و ترقی‌نڭ اساسی، انضباط ایله اولور. مکتبڭ قانونلارینه رعایت ایتمکی اوگره‌نمه‌ین بر شخص، یارین مملکتڭ قانونلارینه‌ده ذره قدر اهمیت ویرمك ایستمز. صوگرا، اخلاق مسئله‌سی‌ده. آنجاق انضباطله اولور. اوغورلایانلار، یالان سویله‌ینلر، حیله کارلق ایدنلر، وظیفه‌سینی‌حقیله‌یاپماقدن بویون قاچیرانلار، الخ... هپ جمعیتڭ قبول ایتدیکی انضباط قاعده‌لرینی آیاقلاریله چیکنه‌ینلردر. بوندن باشقا انضباطڭ دها ایکی فائده‌سی واردر: 1) متمرکز ومنتظم معنوی و فکری مشغولیت، حرکاتده و یاشایشده انضباطه تابع‌در؛ 2) انضباط، قاراقته‌ری قوتلندیره‌جك بر قوته‌مالك‌در. بو نقطه‌لاری تحلیل ایتمه‌دن کچیورم. چونکه موضوعی لزومسز یره شیشیرمك ایسته‌میورم.

هر حالده چوجوقلارڭ کرك کندی امرلرینه و کرك مکتبڭ امرلرینه قطعی اطاعت ایتمه‌لری، اراده‌یی و وجدانی قوتلندیرر و اجتماعی و اخلاقی دیکر بر چوق لزوملاره قارشی اطاعتی قولایلاشدیرر. قاعده‌یی اهمال، اطاعتسزلق اعتیادینی میدانه کتیرر و اراده‌یی داغیتیر. چوجوقلاری کیف و نشئه‌یه کوره حرکه مجبور ایدر. بونڭ ایچون یارین جمعیت حیاتنده ظهور، کلسی‌محتمل اولان ارادی قابلقلارڭ اوگی آلمق ایچون مکتب حیاتنده کوچوك انضباط ایشلرینه چوجوقلارڭ آلشمسی لازم‌در. ایشته بر معلمك قطعیاً عقلدن چیقارمایه‌جغی‌مسئه

لردن بری بودر و بو اولمالیدر. انضباطڭ لزوم واهمیتی طلبه‌یه طبیعتڭ یقلماز قانونلاری کبی آڭلاتمالی وطلبه‌دن هیچ‌بری بو قانونڭ خارجنده قالماملیدر. معلم، لزوم کورورسه، ایلك درسلرده، جدی بر طورله، بومسئله‌یی طلبه ایله صنفده کوروشور و حل ایده‌بیلیر. انضباط ایکی نورلو اولابیلیر: 1) باشقاسنڭ امریله 2) دیگری طلبه‌نڭ اوز امریله. مکتبی و صنفی او شکله صوقماغه‌چالیشمالی که شاه، اوز ایشارینی اوزی حل ایتسون؛ معلمڭ امرلری رفع ایتدیکی شیلر چوق آز اولمالی فقط قطعی اولملیدر. **چوجوقلار اوزرلرینه آلدقلاری وظیفه‌لری ایمی، فنامی یاپیورلار؟** بونی، **دائما آچیقجه قونترول ایتمه‌لی‌در.** حال حاضرده مکتبلرمزده اوز اوزینی اداره‌ده الڭ بیوك خطا: طلبه‌نڭ بوینه آلدقلاری ایشلری بر مسئولیت و وجدان حسیله ایفا ایتمه‌ملرنده کوریلور. بو کی معلملر هیچ اهمیت ویرمزلر. معلم تشکیلاتلاری اداره ایتملی و وظیفه‌سنی یاپایانلاره بیلدیرملیدر که: «مکتبده کوچوك بر ایشی حقیله یاپمایان، یاپماق ایسته‌مین شخص، جمعیتده‌ده عینی اهماللاری گوستره‌بیلیر. بوکبی شخصلار جمعیت و مملکت ایچون دوشمان قدر تهلکه‌لی اولابیلیر. بونڭ ایچون قبول ایدیلن وظیفه‌یی ایی یاپماق اساس طوتولمالیدر.»

یکی برمعلم ایچون دیگر مهم‌برنقطه، ایلك‌زمانلاری طلبه‌یه قارشی آلدیغی طورو وضعیتدر. طلبه‌نڭ الڭ بیوك ذوقی، مکتب داخلنده بر ایکی معلمڭ صاقالنی اله آلماق. اونلاری مایمون کبی اویناتماقدر. ایلك کونلری طلبه، یکی معلم قارشیسنده اوصلی و تربیه‌لی دورورلار. لاکن کون کچدیکجه یاواش-یاواش، معلمڭ صاقالنی اله آلدق تجربه‌لری باشلار. درس اورتاسنده مثالی مناسبتسز سؤاللار صورولور. اوته‌دن بریدن گولونور.... الخ بو کبی وضعیتلرده بعض معلملر اولا یوموشاق داورانیرلار و صوڭرا بردن‌بره آتش کبی پارلار و عصبیلشیرلر. حرکتلرده بو کبی مناسبتسزلقلار اولمامیلیدر. معلم، جدیت و ملایمتی برلشدیرملیدر. صوڭرا صنفی‌اداره ایتمك ایچون سنه‌باشلانغجنده «بن بویله‌یم، شویله‌یم، بویله اولورسا، شویله یاپارم؛ بویله اولمازسه‌شونی یاپارم» کبی بر تربیه پروغرامیله چوجوقلارڭ قارشیسنه چیقماق مناسبتسزدر. معلم، اسکی بر معلم کبی ایچه حضورلاندق درسه کیرملی، و درحال درس ایله اوغراشمالی، چوجوقلاری درس موضوعنه باغلاماغه

چالیشملیدر. هیچ معلملك ایتمین بر آرقاداش، ایلك درسلرنده بر آز شاشیور و قورقاق طورلی اولور. بوحس چوجوقلاره کلمه‌ملیدر. بونڭ ایچوندر که ایلك درسلر غایت ایی حاضرلانملی وایجاب ایدرسه اوموزده کندی، کندمزه درسمزی سویله‌ملیبز. صنف، یاراماز و تربیه‌سز اولورسا، درس اتاسنده جان صیقان حاللار اولورسا نه‌یاپمالیدر؟ بنجه او معلم دها برنجی درسلرده بر ایکی چوجوغڭ یارامازلغنی وسیله ایده‌رك، صنفه اوزون بویلی نصیحت ویرمه‌ملیدر. ایلك زمانلاری بایلاجق شی، نادینجلك ایدن طلبه‌یی، درحال درسدن صوڭرا کورمك و باباکبی: یاپدیغکز شیلر کوزمدن قاچمدی، کورویورم که سز وظیفه‌ایله ظرافتی هالك یاخشی آییرمایورسکز. بنجه بو کبی حرکتلردن ضرر کورن یالڭز برکیشی‌اولابیلیر؛ اوده‌بو کبی حرکتلری یاپاندر. صوڭرا صنفڭ انضباطی بوزولونجه بوتون صنفده بوندن ضرر کورور. مکتبده قطعی اولان برشی واردر که اوده بو کبی حاللرڭ، نه اولورسا اولسون اوڭنه کچمکدر. بونڭ ایچون چوجوغم، باق، سندن **رجام-بودرکه** بوکبی حاللره سبیت ویرمه. اگر درسده سنی مراقلاندیرامازسام، بڭا سویله. بن سڭا درسی مراقلی یا-پنجه‌یه‌قدر چالیشیرم.... الخ

صوڭرا عینی چوجوقلارده عینی حرکتلر تکرار کورولورسه، درس بیتدکدن صوڭرا صنفاه مسئله‌یی کوروشملی و بوکبی لزومسز و مناسبتسز حرکتلرڭ یوق اولماسنی، صنفڭ اوزرینه یوکلمکه چالشملیدر. صنف بو وظیفه‌یی بوینه آلیرسا، مسئله قورتارمش‌دیمکدر. اگر صنف نماینده‌لری‌ده عجز گوسته‌ریرلرسه او زمان مسئله‌یی طلبه نماینده‌لری و معلمین شوراسی حل ایده‌بیلیر؛ معلم بر طلبه‌یه چوق حرصلانمش اولورسا، طلبه‌یی قارشیسنه چاغیرمالی و دیملی که: بن‌سنڭ بو حرکتندن چوق ناراضی‌یم، بو حرکتده بنم شخصمه قارشی‌ده بر تربیه‌سزلك واردر بن **ایمدی بوگون سڭا هیچ برشی یاپمیاجغم.** حرصیم کچدکدن صوڭرا بو مسئله‌یی الڭ عادلانه بر صورتده حل ایتمکه چالشاجغم. چوجوقلاره قیزغین ایکن جزا ویرمك ایی دگلدر. (قه‌نه‌اون) الڭ دیدیکی کبی قیزغینلغی کچیرملی، اوندان صوڭرا مسئله‌یی حل ایتملی. زیرا قیزغین ایکن، حسلرمزه قاپیلاراق حقسزلق ایده‌بیلرز. حال‌بوکه حقسزلق قدر طلبه‌یه فنا تأثیر ایدن بر شی دها یوقدر.

یکی بر معلم، طلبه‌سندن برینه صنفده قضارا **حقسیز بر معامله‌ده بولونورسا نه یاپمالی؟** صوصمالی‌می؟ تجربه‌لی، برچوق معلملرڭ سویله‌دیکلرینه باقیلیرسا، حقسزلق ایدن طلبه‌دن عفو دیله‌ملیدر. صنفده حقسزلق ایتمشسه، صنف داخلنده حقسزلغنی اعتراف ایتملی، خصوصی وضعیتده حقسزلغنی طلبه‌یه سویله‌ملیدر. بعض معلم آرقاداشلار، بویله بر شیئه معترض اولابیلیرلر. دیه‌بیلیرلر که، طلبه‌دن عفو دیله‌مك معلمڭ قدر و قیمتنی آزالدیر. بن بوفکره قطعیاً اشتراك ایتمیورم: طلبه حقسز معامله‌یه قارشی، دائما آچیق کوزدر، حقسزلق ایدن معلمی، طلبه آرقاسندان ذم ایدر. طلبه‌نڭ بیلدیکی و بول بول تنقید ایتدیکی بر وضعیتی طلبه‌دن کیزله‌مك، یالانجیلق، ایکی یوزلیلك اویونی اویناماقدر. معلم بویله بر حسی چوجوقلاره ویرمه‌ملیدر. «معلم حقسزلق ایتمه‌مش حسی‌ایله مسئله‌یی قاپاتسون» اعتراضنه قارشی دیه‌بیلیرز که، بو تلقی دها فنادر. زیرا بر معلم کندیسی حق ایله حقسزلغی آییراجاق قوتده دگیلسه، طلبه‌نڭ نظرنده دها زیاده دوشه‌ر. هرحالده حق‌پرست بر روحله، طلبه‌یه کورونمك چوق مکمل بر حرکتدر و طلبه او معلمی دائما تقدیر ایدر. یالڭز دقت ایتملی که هر ایکی کونده برمعلم، عینی وضعیته دوشمسون او زمان، او معلم ارادسز، عصبی و زواللی دیه طانیر. بر معلم دائما دوشونملیدر که وظیفه‌سی، دائما قاراقترلی اولماغه چالیشماق. اخلاق و تربیه جهتندن چوق خطا یاپمامغه غیرت ایله‌مك و دائما روحاً یوکسه‌لمکه چالشمقدر. بویله بر روحده اولمایان بر معلم، فنا بر معلمدر و او معلم ایی‌مربی اولمق صفتنی تیز ایتیره‌بیلیر. بونڭ ایچون معلمڭ هر شیدن اول **عصبی اولمامغه** چالیشماسی لازمدر. **صبر و کندینه حکم ایتمك** معلمڭ بیوك و نافذ مزیتلرندندر. تجربه ایله ثابتدرکه، اوزینه حکم ایده‌مین، دیگرلرینه قارشی حاکمیتیله ایده‌مز. سکونت، یه‌تیشمه‌ك اوزه‌ره اولان کنجلرڭ نظرنده تلقینی بر قیمتی حائزدر. یالڭز بوراده‌کی سکوتی، «ووردوم دویمازه» نوعندن بر حادثه‌تلقی ایتمه‌ملیدر. بر هندمصراعنی بو مناسبتله یاد ایتمه‌ك ممکن دگلدر: «دیگرلرینی مغلوب ایتمك ایچون اولا کندیکی مغلوب ایت! کندیکی مغلوب ایتمك ایچون بالذات اراده ایله و کندی قوتکله چالیشماقدر.» دیمك اولویور که معلم، اوزینی تربیه ایتملیدر عصبی بر معلم وظیفه‌سنڭ الڭ مهم

قسمنی اهمال ایتمشدر. او حقیقی انتظامڭ اساسی اولان روحی موازنه‌دن محرومدر. او، مجادله ایتدیکی پریشانلغڭ و انتظامسزلغڭ بالذات جانلی بر نمونه‌سیدر. بوکبی معلملر کنجلکڭ قاراقترلرینڭ مزاری اولورلار. دوشونملی که بوکونکی پاتولوژیاده بیله، نورمال اولمایانلارڭ تربیه‌سنده عمومی قاعده: هیجانسز و سکونتله تربیه‌در؛ بونڭ‌ده‌بر معناسی واردر: خسته اولان، روحی موازنه‌دن محروم اولان بر کیمسه‌یی، آنجاق خسته اولمایان، روحی‌متوازن اولان قوتلی، ساکن روحلار انضباط آلتنه آله‌بیلیرلر.

معلمی طلبه‌یه سه‌ودیره‌ن مهم نقطه‌لاردن بری‌ده، وظیفه‌سنی سه‌ومسی و طلبه‌یه، طلبه‌نڭ گله‌جکنه ده‌رین بر محبت بسله‌مسیدر. هر مسلك، پاره ایچون سه‌ویله‌بیلیر؛ فقط معلم، یالڭزپاره قازانماق‌ایچون بو مسلکده‌چالیشدیغی حسنی چوجوقلاره ویررسه چوق فنادر. چونکه یالڭز پول قازانمق ایچون معلم اولان، وظیفه‌سنی بر چوق خصوصلارده یاخشی آپارمایه‌بیلیر. و چوجوقلار بونی تیز آڭلارلار. او معلم، نه‌غوبیست بر معلم اولاراق، طلبه آراسنده طانیلیر. و عمومی بر قناعت حاصل اولور که: نه‌غوبیست بر معلمدن خیر گلمز؛ بو قناعت حساس و ایی قلبلی چوجوقلارڭ روحنی، معلمدن اوزاقلاشدیریر. بونڭ ایچون مسلکی محبت و عشق، معلملکده اساسدر. طلبه‌یه و طلبه‌نڭ گله‌جکنه محبتده بونکله علاقه‌داردر. حقسزلق ایتمه‌مك، معلمڭ بویله برروح طاشیماسی ایله ممکندر. صوڭرا صوڭ اولاراق شونی‌ده سویله‌یه‌لم که، یکی بر معلم، هر طلبه‌یه عینی گوزله باقمالیدر. بعضلارینه چوق ایی بعضلارینه صوئوق معامله ایتمك، چوق فنادر.

صوڭرا، معلم آچیق قلبلی اولمالیدر. صنف داخلنده اولان بر وقعه‌یی، دیگر طلبه‌دن گیزلی صورمه‌ملیدر. بو حال، هم چوجوقلارده جاسوسلق روحنی اویاندیرر، هم اخلاقسزلغی چوغالدیر هم‌ده صنفڭ برایکی یوزلو وهم‌ده معلمڭ قدر و اعتباری آزالیر. بو، منفور بر تربیه‌سیستمه‌سیدر. بوتون بو نقطه‌لاره اهمیت ویرمه‌ملی. آچیق و آڭلایشلی قونوشماق شرطیله، ایی و مراقلی درس ویرمکده موفق اولورسا آرتق او معلمڭ ایی بر پداغوغ اولدوغنه حکم ایدیله‌بیلیر و بویله بر معلمدن انسانلق نامنه منفعتلار گوره‌بیلیر.

پداغوژی دیسیپلینه‌ری معلمی - دوقتور: **خلیل فکرت.**

«لسانیات ـ ادبیات شعبه‌سی» نده

آذربایجان عالی پداغوژی‌اینستیتوتی، گله‌جکده ده گیل آرتیق بو گون آذربایجان‌وقومشو تورك اولکه‌لرینك علم وعرفان حیاتنده بویوك رولار اوینایور. بو عالی موسسه، هرییل آذربایجانك یاریم مدنی قضا شهرلرینه دسته ـ دسته ایکنجی درجه‌مکتب‌معلم و‌مربیلری یوللادیغی کیبی، داغستان، قریم، اوزبکستان... ده آرا ـ صیرا عالی پداغوژی اینستیتوتك هدیه‌لرینی ـ بوراده تحصیل آلوب یوردلارینه دونن اوز گنج معلملرینی ـ گوریورلار. بیر یه‌رده ایشیق یاندیرلدقدن سوگره اونی یالیگز بیر مملکتی‌بیر گوشه‌یی ایشیقلاندیرمقده‌قوللانمق اولماز: محقق بو ایشیق قومشولارلدده حوایسنی، آز ـ جوق، ایشیقلاندیراجقدر.

ایشته بو عالی موسسه‌نیك «لسانیات و ادبیات شعبه‌سی» نده گه‌چمیش بیرسنه‌لیك امه‌گیم وار. لسانیات، و ادبیات شعبه‌سی، بیرطرفدن قوتلی پداغوژی میلی ایله تشکیل ایدلدیگیندن، دیگر طرفدن بالخاصه‌لسانیات درسلری‌ایجون طلبه‌لریمزك جوق دقمه تمامیله حاضرلقسز بولونماسندن‌ظن ایدیله بیلیوردیکه بو شعبه‌ده گوتوردیگم درسلردن‌بالخاصه لسانیات درسلری اوز یه‌رینی بولامایاجق و طلبه‌لره‌آگلا ـ شیلامایاجق.

حالبوکه، تورکولوژی قوروتایی‌مناسبتیله‌بك، قس کبی گه‌چیلن لسانیات (تورکولوژی) حقنده طلبه‌لرده گوردیگم مراق و بولدیغم حاضرلیق بو فکرلرك تمامیله یاگلیش اولدیغنی میدانه قویدی. اینستیتوتك اناث قسمنده لسانیات و تورکولوژی‌درسلری دوغریدن‌ده یه‌رله‌رینی‌بولامشلرسه ارکك قسمنده تمامیله مقصده و گنجلگك مراقه‌اویغون بیلگی یوللاری اولاراق‌طاتمش‌ومیوه ویرمیشلردر. ایلریده شبهه‌سیز، لسانیات درسلرینی بو شعبه‌ده زیانله‌شدیرماق‌لازم گله‌جکدر. جونکه لسانیات ایله ادبیات‌آراسیندا کی‌نسبت ریاضیات ایله طبیعیات آراسیندا کی مناسبت کیبیدر ریاضیاتسز حکمت و، یاخود طبیعیات اولایله‌دیگی کبی لسانیاتسزده أدبیات درسلرینی تمام موفقیتله گوتورمه‌ك قابل اولایله‌مز: شعبه‌میزك بیر نقصانی وار‌ـه‌اوده کتبخانه‌و، قایته‌جه‌بك زیاده فقیر اولماسیدر، یاقینده بو نقصانیك‌ده اورتادان قالقاجغنی امید ایتمه‌ك ممکندر.

بتون باکو علمی و أدبی تشکیلاتلارینك أوزأجلاسلا رینده، قرائتخانه‌لرینده‌دائما گوروب طانیدیقلاری جالیشقان متواضع، بیر آز چکینگه‌ن اینستیتوت‌طلبه‌لری حقنده‌سوز سویله‌مگه حاجت کورمیورم: یالیگز بوسنه‌بور اقیلان گنج معلم آرقداشلریمزك صاغلق‌و‌موفقیله ایشلرینی گوتورمه‌لرینی صمیمی یوره کدن ایسته‌یه‌رك سوزیمی که‌سیورم.

اینستیتوت تورکولوژی ولسانیات‌معلمی پروفه‌سور:

بکر چوبان زاده

اوچونجی نورقافله‌سی.

اجتماعی حیاتك یوکسلمه‌سی ایش بولومنك تجربه‌لی و بیلیکلی الرده اولماسینا باغلیدر. بو ایش بولومی جمعیتك و زمانك احتیاجنه گوره مختلف غروپلار آرا ـ سینده تقسیم ایدیلیر، بوگونکی جمعیتلر ابتدائی انسانلارك قوردیش اولدوقلاری جمعیتلره بگزه‌مز: زیرا که تاریخك بزه دومانلی اولاراق گوستردیکی او جمعیتلرك حیات و طبیعت حقنده اولان معلوماتلاری یاگلش و محدود اولدیغی ایچین ایش بولومی‌ده محدود ایدی. بوگون قوه فکریه‌سی اولدوقجا انکشاف ایتمش اولان ملتلر خارقه‌لر گوستریور، حیات و طبیعته داها جدی، داها اساسلی اولاراق جاریشیور و کندینه لازم اولان ثروت و مایحتاجی داها کنیش و مکمل صورتده استحصال ایدییور؛ ایشته، بو مناسبتله‌ده ایش بولومی اولکنه نسبتاً بك یوکسلمش و احتیاج چوقالمش اولدیغندان شیمدیکی جمعیتلر ایش بولومنی کندی آرالارینده تقسیم ایتمش غروپلاردان و معین صنفلاردن قورولمشدر.

هر ماکنه‌یه ته‌نه‌رزی ویرن جزءلری آراسینده صیقی رابطه اولدیغی کیبی بو صنفلر آراسیندا دخی صیقی بیر مناسبت واحد بر جبهه اولمازسه جمعیتك حیات اجتماعیه و اقتصادیه‌سینده بیر دورغونلق وجوده کلیر. بوگونکی صنفلر: ایشجی، جفتجی، حکومت دایره‌لرینده جالیشان مأمورلر، عالملر، شاعرلر، رساملار و معلملردر. بوگونکی صنفلری تشکیل ایدن هر فردك‌ده جمعیت ایشلرینك ترقیسی یولوندا بویوك بیر اهمیتی وار. هر فرد کندینی بیر صنفه باغلامقله جمعیت ایچین خیرلی اولاماز؛ یالگز وظیفه‌سینی ایی آگلامش، ایی توکرنمش، شعورلو فعالیته آلشمش عضولر بویوك فایده ویره‌بیلیر. بوتون صنفلرك بوتون عضولری بویله اولورسا آنجاق او زمان بیر حکومت، و ملت یاشار و یوکسه‌لیر. زیرا که ایشجی‌لك و جفتجی‌لکه گیجین ملتلر جفتجی‌لك و ایشجی‌لکه لازم اولان آلتلری اولمازسا بویوك فایده ویره‌مزلر. بویوك عالملر، شاعرلر، رساملار و معلملر یتشدیرمه‌ین ملتلر کندندن داها قوتلی ملتلرك تأثیر و نفوذی آلتنه گیره‌رك گیت گیده اریه‌رکه، محو اولماغا محکوم اولور. صاغلام و جانلی بیر حکومت و جمعیت قورایلمك ایچین در ملت آنا دیلینده اورتا و عالی مکتبلره صاریلمشدر؛ زیرا که او بك گوزه‌ل آگلامشدر که هر شیئی یاراتان مکتبلر و معلملردر. مکتبلر و معلملر اولمازسا او ملت ایچینده وظیفه‌سینی بیلن عالم و فعال صنف عضولری یتیشه‌مز. مکتبلر اولمازسا یابانجی تأثیر ـ لردن قورتولمش یارادیجی و مستقل فکر صاحبی عالملر جیقاماز. مکتبلر اولمازسا مکتبلری یاراتان و اوگا کندی روح و ته‌نه‌رزیسنی ویرن حقیقی معلملر، پارلاق ییلدیز ـ لار دوغماز. ایشته مکتب حیاتنی قوران حقیقی معلملر، مملکته لازم اولان بوتون صنف تشکیلاتی‌ده گوزلجه قورمش، و ایش بولومنی عالم، فعال و شعورلو عضولر الینه ویرمش اولور، که بو سایه‌ده هر ملت، هرحکومت جانلانیور و یوکسلیور.

ایشته، عالی پداغوژی اینستیتوتی صیجاق قانادلاری آلتندا بسله‌مکده اولدیغی: ادبیات، ریاضیات و طبیعیات اختصاص شعبه‌لرینی بو سنه اکمال ایتمش اولان گنج و حقیقی معلملرمز حقیقی مکتبلری یاراتاجاق و حیات اجتماعیه‌نك حقیقی عضولرینی یتشدیره‌جك و صنفلر آرا ـ سیندا صیقی بر رابطه دوغوراجاق و بو سایه‌ده شورا آذربایجان کویلو و ایشجی‌لری کوندن کونه جانلاناجاق، یوکسله‌جك. یاشاماسینه و ترقیسینه انگل اولان مانعلری قلبنك نوری و دماغنك آتشیله اورتادان قالدیرایله‌جکدر.

اوگا گوره‌ده آذربایجان کویلو و ایشجی‌لرینه بشارت اولاراق دیورم: قوللاریگزی آجیگز، سعادت امکچیلرینك اوچونجی نورقافله‌سی کلیور!...

عبدالله‌شایق.

اوچنجی مأذونلر مناسبتیله

1921 سنه‌سنده اولمجی دفعه آچیلمش اولان‌اینستیتوت بو سنه بیش یاشینی اکمال ایله معارف جبهه‌سنه اوچونجی اوردوسنی گونده‌ریور. کندلی و فعله کتله‌سنی یوکسه‌لته‌ن شورالر سیاستنده تربیه آلمش و علمك صوك فکر و نظریه‌سیله سلاحلانمش اولان بو معلم اوردوسی خلق کتله‌سی مواجهه‌سنده آپاراجغی مبارزه‌ده موفقیت قازاناجغی بك طبیعی‌در.

ایکنجی درجه‌لی مکتبلره تربیه‌جی صفتیله تعیین ایدیله‌جك اولان بو معلملرك سوادسزلیقی محو ایتمك خصوصنده گوسته‌ره‌جکلری فداکارلق یالگز مکتب دیوا ـ ری آراسنده کوچوك بر ساحه‌یه حصر ایدیلمه‌یوب مکتبك دیشاریسنده بیوك ساحه‌ده یاشایان خلق کتله‌سنده کو ـ کله‌نمش خرافات و سوادسزلیقی یوق ایتمك ایچون مبارزه آپارمقده نحو وظیفه‌لری اولدیغنی‌ده اونوتمامالری لازم‌در. بوجور طبیعی تربیه‌آلان معلملر سیارهٔ ارضیه‌مزده حیات و میخانیکیتی اداره ایدن قوتك آنجق طبیعی بر قوت تأثیری آلتده عمله کلدیکنی بیلدیرمکله خلق کتله‌سینك روحینی یوکسلته‌جکنه اینانمالی‌درلر.

حقیقتاً کندی ایشیقی واسطه‌سیله سیارهٔ ارضیه‌مزه داغیلان گونش ایستیلیکی بریمزك هر هانکی بر کتله‌سنده قدرت حروریه شکلنده گیزله‌نمش و بونك نتیجه‌سی اولاراق یوز میلیونلرجه سنه اول یاشامش نباتلرك استحا ـ له‌سندن عمله کان معدن کمورلرینك هر بر غرامنده یانماق سببیله آشکار اولان 8000 قالوری قدر قدرت حروریه معلوم اولدیغنه گوره مجموع کله‌ده گیزله‌ن نهایتسز مقدارده موجود بو قدرتك دوغراجغی عمل میخانیکی‌ده صایسز درجه‌ده اولوب بو گونکی میخا ـ نیکیتك‌ده منبعی بو قدرتدن آلنمش‌در. حتی کونشیمزك بو کون دخی کندی طرفدن گوندردیکی یومیه قدرتی

میلیارلرجه آت قوتده ماکینه‌لری اداره ایده‌بیله‌جکی حساب ایدیلمشدر.

بو صورتله کونشك قدرت حرورەسی بتون جسملرده کیزلی و مکی حالدن کیمیوی و فزیقی تأثیر آلتنده آشکار اولاراق جرخ عالمی اداره و تنظیم ایدن الدن اله کچه‌ن بر قدرت خزینه‌سی اولدیغنی بیلمه‌ین ازیجی و روحی سوندوروجی بشریت ایچون مضر حساب ایدیلار.

فقط اینستیتونك براقدیقی و بو سنه‌ده براقاجغی مأذونلرك طبیعیات، ریاضیات، سیاسی سواد و ادبیات ساحه‌سنده ایدندیکاری معلوماتلری بونلره طبیعیاتك کوسته‌ردیکی طبیعی قانونلر دائره‌سی ایچرسنده رهبرلك ایده‌جك قدرتی ویرمش اولدیغندن بو یولده کندیلرینی مسعود حساب ایده‌بیله‌جکلرینه امین اولمالی‌درلر.

کون کچدیکجه رشد حالنه کیره‌ن اینستیتونك یتیشدیره‌جکی معلملرك رهبرلکی سایه‌سنده ظلمت و جهالت پك آز وقتده محو اولوب یکی پارلامش بو معارف یلدیزی ظالم ملکدارلرك پنجه‌سنی قیراجق و شورالر ایدیألینه خدمت ایدن مسعود بر کتله عمله کتیره‌جکدر. وار اولسون بو یولده چالیشانلر.

ا. نوروزی

تورك ادبیاتیله فارس ادبیاتنك رابطه‌سی

اسلامی دورده وجوده کتیریلمش اولان تورك ادبیاتینك اڭ اسکی آبده‌لری یله فارس ــ عرب تاثیرندن یاقالارینی قورتارامامشلاردیر. مثلا تقریبا یاریم عصر شاهنامه‌دن سوکرا یازیلمش اولان «قوداتقو بیلك» بیر چوق نقطهٔ نظردن ایران تاثیرینی کوسته‌ریر. آلتیمش سنه شاهنامه‌دن داها کنج اولان بو اثر شهنامه کیبی تقارب بحرنده سویلنمشدر:

یل آلتمش ایکی ایردی دورت یوزیله.

بر سوز سویلردم بن دوتوب جان سهره.

بر طاقم روان اولمیان یتلری نظره آلارق قوداتقو بیلیکك هجاوزنده سویلنمش اولدیغنی ادعا ایده‌نلر یا کیلیرلار.

آذری تورکجه‌نك شیوه‌سنده «استاد رود کی» ایشینی یاپان فضولی بغدادی‌نك آثارینی مطالعه ایتدیکده قوی بر فارس تاثیری نظره چارپار.

مثلا:

آه یلمم بلم قورتامق اولمز قیددن،
بن حریف ساده دل خوبان جمالی دلفریب
شمع قربی ایله تفاخر قیلمه ای پروانه کیم،
خرمن عمرك یانار برق فادن عنقریب.

بیتلرنده عربی ــ فارسی کلمه‌لرك صاییتی تورکجه کلمه‌لرك تقریباً ایکی برابری اولمقله برابر صفتلر و اضافتلر دخی فارسیدر.

ایشته بویله سبقی بر رابطه واسطه‌سیله تورك ادبیاته اقربا کسیله‌ن فارس ادبیاتنی او کرنمه‌مك تورك ادبیاتنك قورولوش تمله‌بلیانجی اولمق دیمکدر. هله تورك ادبیاتی methode compaze (مقایسه‌لی مئتود) دیدیکاری اصول ایله تحقیق وتدقیق ایتمك فارس ادبیاته آشنا اولمقسزین پك کوجدر. عرب دیلی لایموت اثرینك بر چوقنی فارس داهیلرینه بورجلی اولان کیبی، فارس دیلی دخی بیرچوق شاهکارلارینی تورك داهیلرینه مدیون دیر. زمین و زمان ایجابیله فارس دیلنده بدایع صنعت آبده‌لرینی یادکار براقان تورك داهیلرینی تانیماماق، تورك دماغنك صنعت آشنا وصنعت آفرین اولدوغوندان بیخبر اولماق دیمه کدیر. کندی آرزولاری ایله ده کیل، تاریخی، و اجتماعی قانونلار ایجابیله عجمله‌ر عرب ادبیاتینا، تورکلرده بیر طرفدن عجم و دیکر طرفدن عرب ادبیاته خدمت ایدیردیله‌ر، ذاتاً تاریخچیلارك ذهنیته کوره تورکلیك و فارسلیق ده بر لکه اسلاملیق بیر ملت وجده کیبی تلقی ایدیله‌ردی. ته‌و - - تورك دماغینك فعالیتی. هر بیر صحنه‌ده کورمك مر تورك باشنی میزان اعتباره قویماق ایچین یالکز تورك لسانده کی آبده‌له‌ری سه‌ر کی‌یه سه‌رمه‌ك طوغرو ده کیلدیر، هر میدان‌ده جولان ایده یلدیکنی کوسته‌رمه‌ك ایچین و حتی عربجه یله وجوده که‌تیردیکله‌ری صنعت آبده‌له‌رینی اورتایه چیقارمق لازمدیر. زمین وزمان حکمی ایله پهلوی لسانی ایله عرب کلمه‌له‌ریندن بیر خلیطه عمله که‌له‌رك اسلامی فارسی‌نی تشکیل ایده‌ن کیبی، تورك لسانی، ایله عرب و فارس کلمه‌له‌ریندن بیر خلیطه عمله که‌له‌رك اسلامی تورکجه‌یی تشکیل ایله‌مشدیر. اسلامی دورده تورکله‌ریك کبی ادبیات وجوده که‌تیردیکله‌ری زمان، آلتی یدی یوز سنه میلاددن اولکی‌لریك اثرله‌ری الده بولونان (اوستانك غاتا gatha قسمی) قوجه فارس دیلینك اسلامی

ادبیاتی مکمل صورتده انکشاف ایتمیشدی ایرانیله‌ر ایله تورکله‌ریك مناسباتی دخی یه‌کی بیر شیی ده‌کیل، شاهنامه منقبه‌له‌رینه تاریخی ماهیت عطف ایدلمه‌زسه‌ده ساسانی دورینك روابطی تاریخی بیر ماهیتی حایزدیر، بو صورتله اسلام دینینی قبول ایتمیش اولان ایران یاواش یاواش تورکله‌ری دخی کندی نفوذی و ادبی حاکمیتی دایره‌سنه آلمیشدی. زحمتدن حظ آلان تورك قافاسی بر طرفدن کندی لسانینده چالیشر و دیکر طرفدن عرب ــ عجم آثارینی زنکینله‌شدیردی وقتیله اوروپا یازیجیلارینك. یونان و لاتین دیلله‌رینده وجوده که‌تیریلمیش اولان قوتلی اثرلری نمونه و تورنه‌ك اتخاذ ایتدیکله‌ری کیبی تورك یازیجیلاری دخی اسلامی ادبیاتی فارس دیلینده بولونان قوتلی آثاری تورنه‌ك اتخاذ ایده‌رك وجوده که‌تیروبله‌ر، ذاتا فارس ادبیاتی علم عالمینك دقتینی جلب ایتمیش‌حیاتی اولمه‌سه‌ده صنعت و لطافت اعتباریله دنیا ادبیاتینك مهم بر موقعنه کیچمیشدیر مشهور مستشرق Березин دیور:

Для любителя литературы персидская поэзия одна достаточна, чтобы пленить внимание на долгое время.

یعنی: ایران ادبیاتی هوسکارله‌رینك دقله‌رینی اوزون بیر مدت جلب ایتمه‌ك ایچین کفایت ایله‌ر،

ینه مجارمستشرقله‌ریندن اولان هامه‌ر پورغشتال Hammer Pourgstall بویله سویله‌یور:

عثمانلی ادبیاتی باغینه کیره‌رکه‌ن «عاشق پاشا» کیبی ایران ادبیاتی آبحیاتی ایله صووارلمش، یاپراقلاری پاشیرا... حتشم بر خورما آغاجی بوتون طراوت نظارتیله ... شیمزده طوریور.

ایشته یوقاریده‌ن به‌ری ذکر ایدیلوب که‌له‌ن ملاحظه‌ردن طولایی عالی پداغوژی اینستی‌تونك ادبیات شعبه‌سی پروغرامینه کچن‌سنه، بیرده فارس دیلی علاوه ایدیلمیشدی بو درسك پروغرامنی ترتیب ایده‌ر که‌ن طلبه‌له‌ریك، فارس دیلنده بولونان تاریخی ونیقه‌له‌ر و آدبی اثرله‌ردن آز چوق استفاده ایده بیله‌جك بیر قومیه مالك اولمالارینی نظر اعتباره آلمیشدیر. الده‌ایدیله‌ن نتیجه‌له‌ریك کوسته‌ر دیکم وجهله هر سنه اصل مقصده داها آرتیق یاناشمیز آشکار اولور، بو صورتله دیه بیله‌ریز که طلبه‌له‌ریمزنك موفقیتی کیتدیکجه آرتیر شوراله‌ر آذربایجانینك عالی دارالمعلمین‌ندن براقیلان جوان معلمله‌ر هر سنه داها مکمل و داها عصری بیر معلم اولاراق چیقیورلار بو معلملری قارانلیق قصاله‌ره اعزام ایتمه‌ك آذربایجانینك اڭ هجرا یه‌رله‌رینه پارلاق بر مدنیت مشعلی کوتورمه‌ك دیمه کدر. یه‌کی روحلی ویه‌کی فکرلی جوان معلمه‌ریك قارشیسیندا هیچ بیر جنیلیك قوه‌تی دوام ایده‌میر. شك‌سیز موهوماته قارالیق فکرله‌ره کهنه عادتله‌ره امان‌سز بر ضربه‌وورا جاق

ف. رضابه‌گلی انستیتوت مؤسسلرینده

و شورا شعارله‌رینی جماعت که‌تله‌له‌رینه تلقین و تعلیم ایده‌جه که‌له‌ردر. مظلومله‌ریك فکرینی اویادان ظالمله‌ره قارشی که‌سکین بیر قلیج حکمنی آلاجاقدیر. مساعی مکتبنك نه اولدوغونی کوباوله‌ره قاندیراجاق، نعمت و استراحتك زحمتده مندرج اولدوغونو آکلاتاجاقدیر. واقعا آذربایجانك پك مسعود بیر دوره کیرمه‌سنه اینانماماق قابل ده کیلدیر، ناصل قابل اولا بیله‌رکه دونن، استبداد دورنده تورکجه ابتدائی معلومات آلماغینه بیله امکانی اولمیان تورك اوغلو تورك بوکون، شورا حکومتك سایه‌سنده عالی دارالمعلمین بتیریر:

بین تفاوت رهاز کجاست تابکجا!

عالی دارالمعلمین بتیره‌ن آرقاداشلاریمزیك براقیلان کونی آذری تورکله‌ری ایچین بویوك بر بایرام عد اولماغا لایقدیر:

عزیز آرقاداشلار کیرمه‌ك اوزره اولدوغوکز حیات امتحانده موفق اولماکزی صمیم قلبدن تمنی ایتمکله مقاله‌می بتیریرم.

عالی پداغوژی اینستیتوتی فارس ادبیاتی معلمی: **میرزا محسن.**

شورا معلملری

بوگون شورا معلمی نامیله آذربایجان عالی‌پەداغوژی انسیتوتی‌نی بتروب، یارین فعله کندلی گنجارینه تعلیم تربیه ویره‌جکسیگز! البته‌کی بومکتبدن چیقان معلملر گرك شورا حیاته یارامش اولسونلار.

شورا حیاتی ایسه ایکی حصه‌دن عبارتدر که بری کند تصرفاتی دیگری ایسه فعله ایشلری‌در. یعنی‌بورانی اکمال ایدەن معلملر کندلره گیتدیکلری‌زامان کندتصرفاتی یارادا بیلسین وهم‌چینن شهرلرده قالدیقلاری زامان شهر ایشلرینی آپارماغا قابل اولسونلار. مکتبلره گیتدیکیگزوقت ایکی تشکیلات گوره‌جکسیگز بری ل. ق. ك. اتفاقی دیگری ایسه پیونەر تشکیلاتی‌دیر. جوانلار اتفاقی‌ایله‌علاقه ساقلاماقلا برابر پیونەر تشکیلاتنده ایشلەمه‌که‌بورجلوسگز چونکه سیزڭ اساس منفعتگز تربیه ویرمه‌لیدر.

سوڭ زامانلارده کنده دوغرو» شعارینه گوره گوریورز که معلملرڭ وظیفه‌سی واهمیتی داهادا آرتیور. چونکه کندلرده آپاریلان ایشلەر ویاپلان ترقی‌لەرده گوریورزکه فرقه وجوانلار اتفاقدن باشقا اوچ بویوك قوەواردرکه اوده معلم، دوقتور وآغرانوم‌در. اودرکه شورا حکومتی بو مسئله‌یه آرتیق فکر ویرمشدر، بزیم کند تصرفاتنی قالدیرماقدان مقصدمز سوسیالزم یاراتماقدر بونڭ ایچونده کند تصرفاتی بوبو کلشدیرمەڭ، ماکه‌لەشدرمەڭ و مدنی لشدیرمەك لازمدر. شبهه‌سیز بومدنیتی قورماقداسیز معلملر بویوك رول اویناماليسگز!

ایستەر شهرلرده ایستەر کندلرده مقصدمز سوسیالزم یاراتماق اولدوغندان بوبارەده سیز بو ایشه یاردیم ایدو. قومونیزمایه‌یاقلاشمالی سیگز! البته‌که‌بوبارەده زحمت کش کتله‌سی سیزدن بویوك امیدلەر گوزله‌یور. هله بو کفایت دگل لازمدرکه حیاتده‌محیطده آقتیو اولاراق اشتراك ایده‌سگز طبیعی‌در بونڭ ایچونده‌بیلیك(آلت) لازمدرکه موفقیت قازاناسگز.

کندله‌رده‌سیز اولنجی معارفچی اولمالی‌سیگز! بوساعت کند حیاتی ویوك لاباراتوریا اولموشدر. بورادە مختلف اجتماعی تشکیلاتلار واردر. کند اسکی کند دگل‌ایمدی چوق بویوبه‌رەك‌بر کزله‌شمشدر.

بوردە‌ره بویوك عالم، معلم بر اوستا ایشله‌یه بیلەرکه او اوستالارده بوگون معارف جبهه‌سنه گوندردیکمز سیز شانلی شورا معلملری اولایله‌جکسیگز!

عبدالعلی سردارلی

آذربایجان عالی پەداغوژی اینستیتوتی 1925 ـ 26 سنەسندەکی ماذونلرڭ صاینی گوسترەن

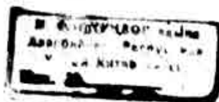
عمومی جدول

№	آد و فامیلیالاری	هانکی فاکولته‌یی بیتیریر:	هانکی اضا ویا	لل
1	صاحب حسین زاده	فیزیق ـ ریاضیات	لنکران	
2	حسن حسن زاده	» »	آغدام	»
3	مهدی مهدی زاده	» »	جبرائیل	»
4	مصطفی‌جبار زاده	» »	نوخا	»
5	مصطفی اسماعیل زاده	» »	آغداش	»
6	مصیب قاسم زاده	» »	گنجه	
7	حسین حمد زاده	» »	»	
8	رسول رحیملی	» »	شماخی	
9	فیریدون محمودبکلی	» »	شماخی	
10	رضوان کاشی زاده	» »	نوخا	
11	علی شاه محمد اوف	» »	»	
12	صفر رمضان اوف	» »	لنکران	
13	توفیق آغایف	» »	شماخی	
14	کریم کریم زاده	» »	گوگچای	
15	حاجی بالا اسماعیل زاده	» »	»	
16	صادق ابراهیم زاده	» »	»	
17	سلطان آغا زاده	» »	»	
18	بهمن محمد زاده	» »	شوشا	»
19	علی اشرف حاجی زاده	» »	نوخا	[illegible]
20	عباسی عباس زاده	» »	تبریز	نهاری
21	ضیا آزاقبکلی	» »	نوخا	»
22	محمد باغیر علی زاده	طبیعیات ـ آغرانومی	گوگچای	لیلی
23	ادریس موسی زاده	» »	گنجه	»
24	حاجی حاجی زاده	» »	»	»
25	امین عبدالله زاده	» »	شماخی	»
26	یوسف محمود زاده	» »	گوگچای	»
27	یحیی اسماعیل زاده	» »	»	»
28	موسی افندی زاده	» »	آغداش	»
29	زاهد علی زاده	» »	نوخا	»
30	حسن افندی زاده	» »	»	

№	آد و فامیلیا لاری	هانکی فاکولته‌یی بتیریر:	هانکی قضا ویا جمهوریتدن در	نهاری ی لیلی‌می
31	زاهد حمید زاده	طبیعیات ـ آغرانومی	نوخا	لیلی
32	[illegible] زاده	" "	"	"
انـ	[illegible]	" "	نخجوان	"
تر	[illegible] ی زاده	" "	اوردوباد	"
گیرك	ادهم مصطفی زاده	" "	نوخا	"
	صفر علی مصطفی زاده	" "	آغداش	"
آکـ	حسن موسی زاده	" "	شرقی تورکستان	"
بار	حمید عثمان زاده	" "	قریم	"
ایشلری	کاظم عبدالحمید زاده	" "	"	"
	ایکی تشکـ [illegible] زاده	" "	آغداش	"
	دیکری ایمحمد علی اکبر زاده	تاریخ ادبیات	لنکران	"
	ساقلاماقلا میکائیل رسائل‌او زاده	" "	باکو	"
	جونکه سیدآغامیرزه آخوند زاده	" "	"	"
	مولا نبی حسین زاده	" "	"	"
	که معلملرا ... محمدبارلی	" "	قوبا	"
	کندلرده آیار تیمورخانلی	" "	"	"
	فرقه وجوانلار ا کورکجی	" "	قریم	"
	اوده معلم، دوقتور ر	" "	"	"
	بو مسئله‌یه آرتیق بو ... زیروف	" "	جبرائیل	"
	دولتقار عبدالله زاده	" "	شوشا	"
	صالح محمد زاده	" "	آغداش	"
	یکتاش حیدر زاده	" "	اوزبکستان	
53	محمد اکبر اوف	" "	تورکمنستان	"
54	طلعت طالب زاده	" "	تفلیس	نهاری
55	جواد آخوند زاده	" "	باکو	"

دولتی پداغوژی انستیتوتنك مدیر معاونی: **محمودبگوف**

کاتب: **حسین زاده**

...مطبعه‌سی — مطبوعات مدیرلیکی ١٧٤١ — سفارش ٨٤٦٦ — نشری ١٠٠٠

Архив

Азәрб Али педагож Институту

[illegible]

1995